

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

БРАНИЧ уређује одбор састављен од Владимира Св. Симића, Др. Видана О. Благојевића и Др. Радоја Ј. Вукчевића, адвоката

САДРЖАЈ:

ЧЛАНЦИ

- О полагању судијског и адвокатског испита на подручју касационог суда у Београду с обзиром на тач. 4 § 33 Финансијског закона за 1938/39 од Владимира Св. Симића, адвоката** ... 303
- О сигнатури, специјално с обзиром на правне лекове који долазе пред суд без потписа адвоката од Милана Ж. Живадиновића** ... 305
- О амнестији увреда и клевета кажњивих по закону о штампи и по рив. закону од Др. Радоја Вукчевића, адвоката — Београд** ... 311
- Допуна Др. Ивана Рибара** ... 318
- Критика предоснове грађанског законика од Никале Ђоновића, адвоката — Београд** ... 319
- Оживите закон од Владете М. Милешића, адвоката — Ужице** ... 322
- Закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности је укинут од Душана П. Мишића, судије Окружног суда за округ београдски** ... 324

СУДСКА ПРАКСА

- Кад је банка есконтовану меницу реесконтовала код Народне банке, па је пре доспелости искупила, онда је она у односу према претходним потписницима ималац менице а не индосант од Тих. Ивановића, секр. Касац. суда у Београду** ... 326
- И ако је акцептант, по тужби ремитента, осуђен за превару — јер је меницу, која је по споразуму имала да се употреби као гранциона, есконтовао — ипак поштен ималац не губи право наплате меничне суме од ремитента од Тих. М. Ивановића, секр. Касац. суда у Београду** ... 327
- По § 51. т. 3. грађ. зак. као датум смрти има се узети и дан кад се нестали налазио у смртној опасности од Јована Д. Смилјанића, секретара Касац. суда у Београду** ... 329
- Наредбе судске могу се побијати правним леком само у колико се њима наређује прекид поступка од Јована Д. Смилјанића, секр. Касац. суда у Београду** ... 330

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

- Ревизијско писмено кад не садржи ревизијске разлоге, одбацује Касациони суд а не првостепени парнични суд од *Александра Мишровића*, судије Окружног суда у Ужици 331
- За примену §-а 471. тач. а. гсп. меродавно је занимање продавчево у моменту закључења уговора од *Сшанојла М Јоксића*, судије Срес. суда у Смедереву. 332
- Занатлије се сматрају трговцима када робу узимају у циљу продаде и препродаје — *Правда* од 3. априла 1939. год. 334
- Надлежност за спорове између суповластичара рударских предузећа — *Полишика* од 5. априла 1939. год. 335
- Ако жена својевољно напусти мужевљеву кућу, онда нема право да тражи издржавање од мужа — *Правда* од 7. априла 1939. г. 335
- Супрузи се могу и пред црквеним судом поравнати у погледу издржавања — *Полишика* од 17. априла 1939. год. 336
- Кад није уговорен отказни рок локала или стана, онда је рок за отказ 14 дана — *Правда* од 18. априла 1939. год. 337
- За штете нанесене друштву од стране његових чиновника, чланови управе акционарског друштва не одговарају као јемци — *Полишика* од 18. априла 1939. год. 338
- Држава не одговара за накнаду штете ако тужилац једновремено није поред државе тужио и одговорне чиновнике — *Правда* од 19. априла 1939. год. 338
- Путем поравнања купац не стиче право својине на продату имовину, те се она може оптеретити све до издавања тапије као продавчево својина — *Правда* од 24. априла 1939. год. 340
- Келнери имају права на накнаду за прековремени рад, ако он прелази законом предвиђено време трајања рада без обзира да ли је њихов рад ефективан — *Правда* од 26. априла 1939. г. 341
- За тужбу Окружног уреда противу послодавца због неплаћеног доприноса нису надлежни редовни судови — *Полишика* од 29. априла 1930. год. 343
- САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ... 344
- ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 345
- НОВЕ КЊИГЕ 347

Реферати за IX. редовну скупштину Савеза адвокатских комора, која ће се одржати 28 маја о. г. у Загребу

Владимир Св. Симић, адвокат.

О полагању судијског и адвокатског испита на подручју касационог суда у Београду с обзиром на тач. 4 § 33 финансијског закона за 1938/39.

Одредбе о полагању адвокатског испита садржане су у §§ 12—18 зак. о адвокатима. Адвокатски испит полаже се у Апелационом суду, а испитну комисију сачињавају председник и четири члана, од којих двојица морају бити адвокати.⁴⁾ Поступање по овим одредбама одложено је по § 125 ст. 1 истог закона до ступања на снагу закона о уређењу редовних судова. Како је ступање на снагу закона о уређењу редовних судова од 25 јануара 1929 (§ 117 прелазних наређења) одложено било до ступања закона о кривичном и парничном поступку у целој држави, то је и ступање на снагу предњих одредаба закона о адвокатима било још више продужено. Грађански парнични поступак дефинитивно је ступио на снагу на територији целе државе на дан 1 новембра 1937, пошто је министар правде, на основу овлашћења из § 27 финансиског закона за 1937/38, уредбом (Сл. новине за 1937, стр. 913) одлучио да се парнични поступак тога дана стави на снагу и на правном подручју Великог суда у Подгорици.

На основу оваког законског стања ствари, полагање адвокатског испита имало је се у будуће обављати на начин како је то прописано законом о адвокатима. Међутим, ближа упутства о полагању самога испита, која је по § 19 зак. о адвокатима био овлашћен да донесе министар правде, у томе времену нису била још донета. То је несумњиво требало учинити пре 1 новембра 1937, јер је од тога дана имао да се извршује зак. о адвокатима и у његовим одредбама о полагању адвокатског испита. Ово је

⁴⁾ Састав испитне комисије у којој учествују и два адвоката први пут се код нас појављује у пројекту Закона о адвокатима још 1901 који је израдио Удружење јавних правозаступника (Штампан у „Браничу“ за 1901, стр. 483). По томе пројекту предвиђен је био стални испитни одбор који именује министар правде, а који састављају: председник Касационог суда, две судије Касационог суда, два професора права на Великој школи и два адвоката. Тај одбор именује се сваке године с тим, да професор права може бити члан само ако је био најмање пет година професор на Великој школи, а адвокат само ако је најмање десет година провео у адвокатском реду.

Како се види тада се још више полагало на стручност самог испитног одбора, а с обзиром на већи број чланова и њихову разноврсност и сам испит би сигурно био подигнут на виши научни и стручни ниво.

било учињено тек Правилником о вршењу адвокатске приправне вежбе и о полагању адвокатског испита од 19 априла 1938 са обавезном снагом (§ 49 тога Правилника) почев од 1 маја исте године.

У међувремену, Финансиским законом за 1938/39 (§ 33 тач. 4), било је прописано да ће се на правном подручју Касационог суда у Београду и даље судијски и адвокатски испит полагати по досадашњим прописима све док се не изједначи Грађански законик за целу државу. Услед тога била је и у споменути Правилник (§ 48 ст. 1) стављена иста одредба.

На тај начин, за правно подручје Касационог суда у Београду, у погледу полагања судијског и адвокатског испита учињен је један изузетак. Тим поводом на скупштини Савеза адвокатских комора, одржаној у Дубровнику на дан 29 маја 1938, на предлог потписника овога реферата, учињен је протест противу начина на који је овај правилник био донет, као и његове одредбе о одлагању важења одредаба о полагању адвокатског испита из закона о адвокатима на правном подручју Касационог суда у Београду (в. „Бранич“ за 1938, стр. 322). Још тада је констатовано, да овако изузетно поступање нема никаквог оправдања.

Ако доношење јединственог Грађанског законика за целу државу може да буде разлог за ово одлагање на једном правном подручју, онда је тај разлог једнако оправдан и за сва остала правна подручја. Или обрнуто: ако тај разлог није могао бити сматран као оправдан за сва остала правна подручја, он то није могао бити ни за правно подручје Касационог суда у Београду. Свака друга анализа оваког неједнаког поступања неминовно доводи до закључака које је тешко излагати. Министарство правде на протест са скупштине Савеза у Дубровнику није дало никакав одговор, а тешко је и замислити да би могло дати неки одговор који би садржао било какав оправдан разлог.

Сматрајући да је одредба тач. 4 § 33 фин. закона за 1938/39 и одговарајућа одредба § 48 ст. I Правилника о вршењу адвокатске приправне вежбе и о полагању адвокатског испита, неоправдана, противна зак. о адвокатима и аутономији адвокатског реда, мени је част предложити Скупштини да донесе следећу резолуцију:

„Одлагање ступања на снагу одредаба §§ 12—18 зак. о адвокатима у погледу полагања адвокатског испита, које је учињено одредбом тач. 4 § 33 фин. закона за 1938/39 и одговарајућом одредбом § 48 ст. I Правилника о вршењу адвокатске приправне вежбе и о полагању адвокатског испита, за правно подручје Касационог суда у Београду све до доношења јединственог Грађанског закона за целу државу, потпуно је неоправдано, противно је закону о адвокатима и аутономији адвокатског реда, па Скупштина савеза адвокатских комора изражава жељу да се ове одредбе укину и закон о адвокатима спроведе у целини у живот и на правном подручју Касационог суда у Београду.“

www.unibg.ac.rs Милан Ж. Живадиновић

О сигнатури, специјално с обзиром на правне лекове који долазе пред суд без потписа адвоката.

Адвокатске установе у нашој земљи још давно су се бориле да се установи сигнатура и на правним подручјима где она није постојала, јер су пискарачи узимали све више маха.¹⁾ Чињени су разни предлози и покушаји код надлежних али сви су кораци остали без резултата и сигнатура је установљена за целу земљу тек Законом о грађанском парничном поступку од 13. јула 1929. године. Овај закон је доста правилно регулисао питање сигнатуре, али после њега је дошао Уводни закон за грађ. парн. поступак, који је својим чл. 8 у неколико сузио њену примену. Обим сигнатуре сужен је, затим, и судском праксом, која је, тумачећи погрешно чл. 8 Уводног закона, признала право низу установа да своје парнице могу водити преко својих чиновника и намештеника. Тако је установа сигнатуре, још пре ступања на снагу Закона о грађ. парн. поступку изгубила делом од свога значаја због Уводног закона за грпп., а она је губила и даље погрешном применом закона од стране судова, а у последње време и новим специјалним законима.²⁾

Дакле, установа сигнатуре ометана је и путем закона и кроз судску праксу. Савезу адвокатских комора тешко је, за сада, да се бори противу постојеће законодавне политике, али је потребно да се остави трага да адвокати са овом и оваквом политиком нису били задовољни. Међутим, у колико нам је немогуће да се боримо противу законодавне политике, ми смо с друге стране позвани и дужни да свим сретствима спречавамо да и овакви закони, какви су, буду од стране судова тумачени и примењивани противно њиховом слову и смислу, а и на штету интереса и угледа адвоката.

¹⁾ В. „Бранич“ од 1900. г. стр. 478 и 483 (Годишња скупштина Удружења јавних правозаступника одржана 11. априла 1900. год.); „Бранич“ 1901. стр. 484; Нацрт закона о адвокатима у Краљевини Србији чл. 8; „Бранич“ 1925 год. стр. 168 (Годишња скупштина Удружења јавних правозаступника одржана 6 септембра 1925 год.); „Бранич“ 1928 год. стр. 96 (Годишња скупштина Удружења јавних правозаступника).

²⁾ В. Уредбу о организацији Државног добра Беље од 29 марта 1937. год. (Службене Новине бр. 72 од 31 марта 1937 год.). У чл. 9 тач. 5 стоји: „Заступање имовно-правних интереса Беља пред свима властима и судовима врши Правно одељење Дирекције. Шеф Правног одељења вршиће дужност државног правобраниоца по закону о државном правобраниоштву под надзором Врховног државног правобраниоштва коме је дужан подносити све извештаје о раду као и остали државни правобраниоци“.

В. Уредбу о изменама и допунама у закону о уређењу Државне хипотекарне банке од 22. јуна 1938. год. (Службене Новине бр. 145 од 1. јула 1938 год.). У чл. 7 ове Уредбе стоји: „Пред свим судовима у Краљевини Банку могу заступати и њене спорове водити опуномоћени банчини чиновници, који имају положени судијски или адвокатски испит, и ако су после положеног испита провели на раду у Државној хипотекарној банци, суду или код адвоката, најмање три године.“

Ни у једном закону, па ни у Закону о судском поступку у грађ. парницама и његовом Уводном закону, не стоји да општине и све државне банке могу заступати њихови чиновници у парницама за које је прописано обавезно заступање преко адвоката. Да је то тачно види се и по томе, што се у ту сврху издају специјални закони за поједине банке. Према томе, судови греше када општинама и оним државним банкама, које нису путем специјалних закона издејствовале да их могу у свима парницама заступати њихови чиновници, то право сами додељују.

Ове катанове поред тога што на рочишта и усмене расправе циљу ово је личовнике исто тако достављају суд овима поднеске без потписа адвоката и за оне случајеве где је по закону прописана обавезна заступања преко адвоката, али осим општина и државних банка, оне, обично, не са поднесцима, без потписа адвоката и окружног уреда за осигурање радника, па чак и приватне странке обично и окружног уреда за осигурање радника и специјално је интересанта јер док за горе установе судска пракса толерира заступање преко чиновника и приватних поднеска без потписа адвоката, за Окружни уред постоји из одлука Касаационог суда под којима је јасно расправљено да је Окружни уред, иако је обавезно заступање преко адвоката, потпуно неприличан начин са свима осталим странкама, јер је то противно начелу једнакости пред судом и јасно расправљено да је Окружни уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

Уред још увек оставља судовима поднеске без потписа адвоката, ваља у нади да ће можда, наћи на овога мањког милосрђе извесног судског колегијума и да ће се, нареду ослободити обавезе ангажовања адвоката.

⁹⁾ В. „Бранич“ 1937 год. стр. 144 где је штампан закључак Касационог суда у Београду Рев. 1082/36. од 23 новембра 1936 године.

дуги, што иде на штету брзог окончања правне ствари. Овде се нарочито још поставља питање поднесака, који претстављају правне леве и друга акта везана за строге законске и за судске рокове — ст. 2. § 184. грпп.

Улазећи у анализу садржине наредбе суда која се у овом случају издаје „да странка свој поднесак снабде потписом адвоката“ морамо констатовати да она претставља незгодну појаву како за адвокатски ред тако и за судове који су на првом месту позвани да штите закон. Судећи по оваквој стилизацији, могло би се разумети да адвокат може и сме да потпише сваки поднесак ма ко га саставио и без обзира што поднесак не излази из његове канцеларије.

Међутим, по Закону о адвокатима, забрањено је адвокату да ставља свој потпис на акта која нису из његове канцеларије (§ 23. Закона о адвокатима). У истом закону означена је као нарочита дисциплинска кривица када адвокат потпише поднесак који је састављен од стране пискарача (§ 51. Закона о адвокатима под б), а сваки поднесак за који је прописано да га има сигнирати адвокат, ако није састављен од стране адвоката може се сматрати да је сачињен од стране пискарача. Ако би се тако тумачио смисао сигнатуре као што произлази из оваквих наредба суда, изашло би да је адвокату слободно да продаје свој печат и потпис и да је установа сигнатуре, самим тим што се на поднеску налази потпис адвоката, потпуно задовољена. Ово, наравно, не стоји, адвокат не продаје свој потпис нити га поклања, већ на писменом саставу сачињеном у његовој канцеларији, од његове стране, или под његовом контролом, ставља свој печат и потпис, као потврду да је то његово дело, а за рад око састава поднеска има право на награду по споразуму или по тарифи прописаној на основу закона.

Из овога произлази да адвокат не може и несме да се одазове тражењу странке, која добије наредбу од суда у смислу § 183., односно 184. грпп. да стави свој потпис на поднеску који је био суду достављен без сигнатуре, већ је дужан да спреми нови поднесак који ће, пошто га снабде својим потписом, уручити странци или суду.

Поставља се сада питање како ће се поступити са оним поднесцима који су везани за строги законски рок, ако је тај рок протекао. Напред смо изложили да адвокат не може и несме да потпише поднесак који је писан од стране трећег лица. По извесним коментаторима Грађ. парн. пост. дозвољено је адвокату, коме странка понуди да сигнира правни лек, да га измени и допуни тј. да састави сасвим нови правни лек и да тако измењен и допуњен поднесак, који у ствари претставља савим један нов поднесак, преда суду у року који је суд наредбом оставио странци у смислу другог става § 184. грпп.⁴⁾ Другим речима

⁴⁾ Додуше поједини коментатори не кажу да се може суду уручити нови поднесак потпуно различит од првобитног, већ да се у новом поднеску могу вршити само оне измене и допуне које имају за циљ уклањање других формалних недостатака, а да су слободне нове измене само у колико нису везане за рок (тако Најман у своме делу „Коментар грађ.

ова операција претстављала би продужење рока за улагање правног лека, противно § 192. грпп., јер се строги рокови ни у ком случају не могу продужити. Ако би се ово мишљење усвојило, могло би настати велике злоупотребе, јер није искључено да извесна странка, која је задоцнила за подношење правног лека, последњега дана само у циљу одржања рока поднесе, форме ради, правни лек без потписа адвоката рачунајући да ће сигурно добити продужење рока, ради отклањања формалног недостатка у погледу сигнатуре, у коме — продуженом року би сачинила потпун правни лек. С обзиром на јасне одредбе закона у вези са преклузивним роковима и с обзиром на могућност злоупотреба, које се одмах не могу ни предвидети, мишљења смо да је гледиште коментатора неосновано и противно закону.

Смисао другог става § 184. грпп. у колико се односи на сигнатуру, по нашем мишљењу треба тако разумети да поднесак, чија је предаја суду везана за рок, може, у одређеном — продуженом року, потписати само онај адвокат који га је у истини писао и који је само случајно, омашком, пропустио да на њему стави свој потпис, у коме случају наравно не може бити места никаквој измени ни допуни правног лека. Међутим, ако адвокат пропусти да потпише поднесак, што је скоро искључено, он неће изоставити у исто време и свој печат, а у највећем броју случајева адвокат своје поднеске израђује на папиру где је већ утиснут односно оштампан његов печат, те је ради сузбијања злоупотреба и ради заштите од пискарача нужно да се пропис другог става § 184. грпп. измени тако, да овај пропис у истини служи само за случајеве где је адвокат пропустио да стави свој потпис, а не и за разне друге недозвољене сврхе.

Потпуно је погрешно гледиште да се у оваквим приликама

парн. поступка“ (стр. 494), а Др. Фрања Горшић у својој књизи под истим насловом стр. 518, још додаје да се призивни разлози и призивни предлог не могу изменити јер су везани за рок. Уз то оба коментатора додају да се први поднесак има вратити суду. Практично узев, налазимо, да је све ово неизводљиво. Пре свега тешко је утврдити који су то делови правног лека „чије извршење није везано за рок“, пошто правни лек претставља једну целину и као такав, он је у својој потпуности везан за преклузивни рок. Затим, поставља се питање на који начин би суд извео контролу и како би уопште поступио, ако странка изјави да је првобитни поднесак — правни лек затурила, изгубила? — Најман у истој књизи на истој страни каже: „Не може се адвокат принудити да поднесак који се евентуално противи закону, покрије својим потписом и да за то преузме одговорност“. Ми додајемо да адвокат не може својим потписом да покрије ни оне делове поднеска који нису противни закону, али са којима се он не слаже, а то би према оваквом тумачењу, имао да учини за најбитнији део правног лека: тј. за **разлоге и предлоге** правног лека, које је саставио пискарач, или друго нестручно лице.

Верона и Зуља у своме делу „Законик о суд. пост. у грађ. парницама“ (стр. 270) стоје на гледишту да се садржина поднеска може у целисти изменити: „Ако се странци поврати неки поднесак на повратак односно на попуњење, она може у одређеном року поправити и друге недостатке, које суд није приметио, она може свом поднеску да даде потпуно нов садржај. То важи нарочито онда, кад је поднесак предат без адвоката, па се врати због тога на повратак, јер нико не може присилити адвоката да стави свој потпис и преузме одговорност за поднесак, који не одговара свим захтевима правне знаности и потребама конкретног случаја“.

мора поступити на изложен начин ради заштите и одржања права приватних странака, које су пропустиле да ангажују адвоката за састав поднеска. Пре свега Грађ. парн. пост. ступио је на снагу у целој држави још пре неколико година и сви они који имају посла са судовима у главном су упознати са одредбама које им стављају у дужност да за зборне и више судове ангажују адвоката. Даље, у Закону о суд. пост. у грађ. парницама је јасно наложено судији среског суда да, објављујући своје одлуке, нарочито упозори странку, коју није заступао адвокат, на рок у коме се одлука може побијати правним леком као и на законска наређења по којима се мора за улагање правног лека поставити адвокат за парничног пуномоћника ст. 2. § 528. грпп. Поред ове усмене опомене, странке добијају у смислу § 152. судског пословника, и писмену поуку о правном леку, која им се доставља уз отправак судске одлуке. Садржина ове поуке јасно је и прецизно стилизована у књизи образаца за грађански парнични поступак Министарства правде (стр. 104 и сл.) чијег се текста сви судови обавезно придржавају.⁵⁾ Из овога произлази да је пружена довољна гаранција за обавештење странака у погледу ангажовања адвоката за састав поднесака за које је прописана сигнатура. Поред тога нема разлога да се у питању поднесака без потписа адвоката има више обзира, него када странка пропусти да ангажује адвоката за рочиште, за који случај је законодавац изрекао одмах санкцију тиме што се рочиште сматра као пропуштено — § 197. грпп.

Из свега изложеног произлази да, ако би се усвојила досадашња пракса извесних судова, извесни принципи и начела Закона о суд. парн. пост. дошли би несумњиво у питање. Тако с правом се може рећи да би били повређени принципи економије поступка и установе преклузивних рокова за поједине парничне радње, а исто тако дошла би у питање примена појединих прописа Закона о адвокатима, што би могло изазвати непријатне последице како за адвокате тако и за адвокатски рад опште.⁶⁾

⁵⁾ В. Књигу образаца за грађ. парн. пост. Издање Министарства правде 1934. год. Поука о правном леку у изводу гласи: „Против ове пресуде може се у року од 15 дана по њеној достави уложити призив код овог суда“..... „За улагање призива и за призивни поступак потребно је заступање адвокатом“... (стр. 106 и 107)“.

На истој страни 106 стоји као напомена: „.... Кад за отправак пресуде нису употребљени образци или рубрике, које већ садржавају поуку о правном леку, може се ова ставити и на посебан табак. То чини судска писарница и без посебног наређења суда (Види обр. грпп. бр. 75). Није потребно доставити странци поуку о правном леку, кад је њен предлог потпуно уважен пресудом због изостанка или пропуштања или пресудом на основу признања (§ 152 Сп.)“.

Цитирамо из те књиге (стр. 69) и текст наредбе коју суд упућује странци у вези са сигнатуром: „.... Наређује вам се, да приложени поднесак допуните у толико што ће га потписати адвокат“..... — Тако допуњен прилог вратите у року од три дана, јер се иначе неће сматрати да је поднесен онога дана, када је први пут био поднешен“.

⁶⁾ В. „Одвјетник“ 1937 г. стр. 27. — „Нема одвјетничке сигнатуре без одвјетничког састава“.

Стога смо мишљења да би се ова ситуација могла поправити делом путем расписа Министра правде свима судовима, а потом и изменама и допунама Грађ. парн. пост., које су измене и допуне већ у пројекту Министарства правде.

Пре свега требало би онемогућити да странке, путем непосредне предаје судској пријавници, подносе судовима акта без потписа адвоката, за случајеве где је прописано обавезно заступање преко адвоката. На овај начин већ би се смањило број таквих поднесака и случајеви примене §§ 183. и 184. били би несумњиво ређи. Затим треба прописати поступак за саслушање странака које овакве поднеске пошаљу суду преко поште. Ово је нарочито нужно ради сузбијања пискарача, јер ће странка у већини случајева на питање суда изјавити које је лице поднесак саставило. Потребно је исто тако да се одреди један рок у коме је странка дужна да отклони формалан недостатак у односу на сигнатуру и да тај рок буде по могућству што краћи како се спор не би без потребе одуговлачио. Ми сматрамо да је за овакве случајеве довољан, по правилу, рок од три дана. Пошто у овоме делу пословања суда може да има интереса и Адвокатска комора као институција која подиже тужбе противу пискарача и води надзор о раду адвоката, добро би било када би се издејствовало да Министарство правде у распису предвиди да су судови дужни да о свима овим случајевима надлежној Комори достављају кратак извештај.

Најзад, сматрамо, да и овом приликом треба поновити протесте што се новим специјалним законима даје право разним установама да их заступају њихови чиновници за које је по Грађ. парн. пост. обавезно заступање преко адвоката и да се такође поново укаже на погрешну судску праксу која у извесним случајевима даје ово исто право општинама и појединим државним банкама које ни по коме закону нису ослобођене од ангажовања адвоката за парнице где је прописано обавезно заступање преко адвоката.

С тога предлагемо да се на скупштини донесе ова:

Резолуција

Улажући и овом приликом протест

што се противно Грађ. парн. поступку, путем специјалних закона, додељује право државним банкама и другим установама да их у споровима, за које је прописано обавезно заступање преко адвоката, заступају њихови чиновници, а не адвокати;

што судови противно чл. 128. грпп. и чл. 8. Уводног закона за грпп. дозвољавају општинама и државним банкама, које то право по специјалним законима немају, да их заступају њихови чиновници у споровима за које је прописано обавезно заступање преко адвоката; и најзад

што се, услед несталне и разноврсне судске праксе у вези са поднесцима који стижу судовима без потписа адвоката и ако је за њих обавезна сигнатура, пружа прилика пискарачима да развију своју делатност и ствара могућност за низ других злоупотреба, на штету правосуђа и адвокатуре, IX редовна годишња скупштина Савеза адвокатских комора, тражи:

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

I

Да се укину сви специјални закони о заступања странака пред судовима, који су у противности са прописима Грађ. парн. поступка по истој материји.

II

Да се убудуће не примају као заступници странака у грађанским парницама: чиновници општина, државних банака и других установа, које то право немају по специјалним законима, већ да се и од ових установа захтева да овласте адвокате у смислу Грађ. парн. поступка.

III

Да Министарство правде, путем расписа судовима, обезбеди једнообразну праксу у вези са поднесцима који стижу судовима без потписа адвоката, а по природи својој подлежу сигнатури, водећи рачуна о §§ 23., 51. под б) и 120. Закона о адвокатима.⁷⁾

* * *

Скупштина овлашћује Пословни одбор Савеза да стилизује предлог за распис по тач. III ове резолуције и у исто време да, поводом намераване измене Грађ. парничног поступка, предложи Министарству правде, поред осталих измена и допуна, и допуну § 184. грпп. у духу овога реферата.

⁷⁾ Мишљења смо да би овај распис имао да садржи следеће тачке: (1) да судске пријемне канцеларије одбијају пријем поднесака за које је обавезна сигнатура адвоката, ако поднесак није потписан од стране адвоката; (2) у колико овакав поднесак стигне преко поште, да судови одмах позивају странку која је поднесак упутила да у року од три дана престане суду, којом приликом је саслушати о томе које лице је састављало поднесак и ако се покаже, да поднесак није саставио адвокат, саслушати странку и о томе да ли је и колико платила за састав поднеска; (3) да се приликом саслушања, једновремено, странци преда и наредба да у року од три дана уклони формални недостатак у погледу сигнатуре; (4) у случају да се странка не одазове позиву, одмах по истеку остављеног рока од три дана доставити јој наредбу да у року од три дана од пријема наредбе одклони формални недостатак у погледу сигнатуре, и (5) да судови по свима овим случајевима шаљу кратак извештај надлежној Адвокатској комори, ради евиденције и предузимања потребних корака у вези са сузбијањем пискарача и са применом §§ 23. и 51. под б) Закона о адвокатима.

Др. Радоје Вукчевић, адвокат — Београд.

**О амнестији увреда и клевета
кажњивих по закону о штампи
и по крив. закону.**

Ниједно средство цивилизације није показало такав гигантски пораст, као штампа, а специјално новинарство. Први европски лист, појавио се у XVI веку, и то у свега два броја годишње. Почетком XVII века појављује се у Нирнбергу први месечни журнал. Нешто доцније појављује се и први недељни лист у Штрасбургу и Франкфурту. Дневни листови освајају терен тек у XIX веку, и то поглавито у другој половини, после 1865 год. када је у Лондону пронађена ротациона машина.

Сви листови пре Француске револуције, који су се појављивали и нестајали периодично, без икаквог дубљег трага, почели су са туристичким репортажама или фељтонима. Политика, друштвени догађаји и социјална питања, нису листове у прво време ни интересирали. Тек почетком прошлог века у Енглеској, а средином прошлог века у осталој Европи, почињу листови да се интересују и тим проблемима.

Данас у самој Европи излази око 18.000 разних листова,¹⁾ који се скоро баве свим могућим проблемима, а често и личним питањима. Изнад тог броја стоји Америчка унија са преко 20.000 листова. Док је тиража првих дневних листова досезала коју стотину, ређе хиљаду, данас тираже великих дневних листова прелазе преко два милиона бројева.²⁾ Порасту листова много је допринела слобода штампе, која у Енглеској постоји од самог почетка XVIII века,³⁾ у Америци од постанка, у Француској од републике,⁴⁾ а у Немачкој од 1874 год.⁵⁾

Што дневна штампа узима све већег маха, то је и издавачка концентрација све већа. У Енглеској, Америци и Француској, новинарство постаје монопол појединих концерна. У Немачкој и Италији новинарство је на путу потпуног етатизирања. У Русији то је етатизирање спроведено већ пре две деценије. Због овог концентрисања новинарства, јавно мњење више не формира народ, као што је то било у време штампарске децентрализације, већ концерни или режими. Место народа заузели су трустови или државе, који се не повијају увек према јавном мњењу, већ оне саме јавно мњење формирају, или својим привилегијама на њега утичу.

Овај преокрет, заједно са све већом политичком заостреношћу, журналистику све више отуђује од народа. Ако новинарство припада концернима, из њега кроз општа и начелна питања, увек све више провејава лични интерес. Ако је напротив стављено под контролу државе, онда је поред личног, све више видљив и режимски интерес. Новинарство које је некада било најјачи вентил сигурности, и највернији израз народног расположења, данас постаје најмоћније сретство у личној, политичкој или режимској борби. Тај се преокрет тим више осећа, што су у једној држави лична, односно грађанска права мање заштићена.⁶⁾

¹⁾ Расподела листова различита је према привредном и политичком склопу држава. Југославија има 80 листова а Румунија 480. Русија има свега 62 а Француска око 3.500.

²⁾ Ову тиражу истовремено су прешла два енглеска дневна листа: Дели Експрес и Дели Хералд. Ускоро ту је тиражу досегао и Париски лист Пари Соар.

³⁾ Превентивна цензура у Енглеској укинута је 1704 год.

⁴⁾ Наполеон је пред крај своје владавине успоставио слободу штампе, али са ограничењем забране критике његове политике.

⁵⁾ Слобода штампе из 1874 год. коју је Бизмарк увео суспендована је после светског рата, све до Вајмарског устава. Од тада па до 1933 год. ниједна држава у свету није имала слободнију штампу од Немачке.

⁶⁾ У дебати о односима између концерна и штампе House of Common Б. априла 1928 г. закључила је: „Цео је парламенат за слободу штампе, али такву слободу заслужује само слободна штампа која није под притиском ни концерна ни синдиката“.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У индивидуалистичким срединама лични интерес је најтеже обуздати, и човекову личност најтеже заштитити. Али ипак личном интересу закони и традиције поставили су прве бране у англо-саксонским државама, где је појединац најпре добио своју цену. Ако те бране нису увек моћне да заштите народно расположење од неверних приказа, оне су ипак моћне да лична права појединаца заштите од свих повреда. У тим државама, где је култ личности највећи, за најмању увреду или клеветничку инциденту санкције су најтеже. Сваки писмени састав или израз, који је у било ком обиму способан да достојанство човека омаловажи, свако потсмевање и изазивање подозрења, угрожени су оштром казном.⁷⁾

И у Америци и у Енглеској, сваки неистинити или дифамни приказ било личности или његовог дела, не повлачи само кривичне, већ и тешке материјалне санкције. Досуђене накнаде иду кадкада у хиљаде фунти стерлинга или долара, а све то за европске прилике претставља велико богатство. У Европским државама право на накнаду може имати само онај, који докаже да је увредљиви или клеветнички напис био узрок несумњиве материјалне, а не моралне штете. У Англо-Саксонским државама, право на ову накнаду постоји увек кад постоји кривица, како онда кад је штета материјалне, тако и онда кад је она моралне природе.

Са тих разлога тон Англо-саксонских публикација, одише савршеном отменошћу. У њиховој штампи нема ни трага о вулгарним нападима и увредљивим изразима. А таква отменост није само последица Англо-Саксонског школског васпитања, или урођеног центлменства, колико последица тешких кривичних и материјалних санкција, које прогоне сваку неистину и злу вољу. Због тога за читаву деценију од 1920. до 1930. год. у Лондону су нотирани само шест штампарских процеса, док у другим државама скоро ниједан број, сумњивих повремених новина, неће проћи без по једне тужбе.

Заштити личности од несолидне штампе, Француска тек последњих година поклања највећу пажњу. Први покушај увођења новијих строжијих мера направљен је пре 3 године. Међутим у тоталитарним државама личност је заштићена у толико, у колико је са режимом везана. Али у једном делу европских држава, специјално код нас, личност је скоро остављена без сваке заштите у штампарском праву, иако имамо један од новијих штампарских закона.

У државама Англо-Саксонске културе иде се толико далеко, да се личност штити чак и од истина, ако то изношење истине диригује лични, а не јавни интерес. Због тога, слобода доказивања за клевете, јер је она за увреде свуда искључена, постоји само у оним случајевима, где изношење истине изискује јавни интерес. Из тих разлога свакога вршиоца јавне функције, могао је са истином у руци свако напасти, без бојазни од последица, али само у случају кад се критици излаже његов јавни рад, а

7) 1874 Lord Cambell's Libel act.

критику захтева јавни интерес. Чим је лични интерес покретач, онда је сам мотив довољно несимпатичан, да се од сличних објашњења јавност поштеди, јер за све то постоје други путеви и начини.

Код нас је међутим сасвим обрнут случај, не због закона, колико због незаконите праксе државних тужиоштава и пресбиоа. Критиковање јавног рада функционера потпуно је искључено, јер се у таквом раду не види заштита јавног интереса, већ омаловажавање саме државе. Ниједан закон не постоји о превентивној цензури, али и таква цензура код нас постоји. Противу појединих редова, као што су лекари, адвокати, судије и инжењери могу се износити најбруталије ствари. Међутим противу полицијских функционера, чак и агената, ни вапијућа се истина не може објавити.⁸⁾ Са тих разлога штампарске публикације код нас су могуће само онда, кад се расправљају лични интереси, који мотив у културном свету сам собом претставља кривичну одговорност, макар напис и био истинит.

Због оваког стања код нас је до скоро поред озбиљних листова цветала и памфлетистичка журналистика, оличена у периодичним појавама. Ревољверски листићи, који су као печурке ницали и нестајали, били су безгранични у похвалама за моћне, а немилосрдни у подметањима незаштићених. Годинама није постојала никаква мера, која би грађане од таквог зла штитила. Извесни претседници влада, који су, док су били у функцији, били Богу равни, сутрадан су пред судом таквих личности постајали објекти најружнијих напада. Кад је умрла мајка једног активног претседника владе, новине су брујале о заслугама њеним и њеног дома. Али сутрадан кад је син са власти сишао, новине нису штеделе ни претседника ни његове родитеље, излажући чак да су родитељи поверене паре опљачкали и тако створили синовљево богатство.⁹⁾

У другим државама, увреде или клевете нанете путем штампе, кажњавају се теже од обичних увреда или клевета. Специјална санкција коју предвиђа штампарско право у толико је оправданија, што клевету или увреду, нанету путем штампарске публикације сазнају милиони, дочим увреду или клевету, нанету у некој периферијској авлији, сазнаје свега неколико особа. Али логика која важи за скоро цео свет, ни овде за нас не важи. Код нас се увреде или клевете, нанете у разговору или

⁸⁾ У Београду је један агент осуђен на строги затвор због туче једног студента. Публикацију новина о томе, Тужиоштво није дозволило. Тог истог дана један бивши претседник суда који је оболео и у неурачуљивом стању неку ситницу украо, био је предмет опширне судске репортаже. — Напад три грађанива на две даме, који се одиграо близу цркве Св. Саве у Београду, нотирале су све новине. Један је нападач био капетан, други војни ветеринар, чије професије у јавност нису ни изношене. Међутим трећи и најмање криви нападач био је професор, чија је професија нарочито истицана, без икакве поштеде.

⁹⁾ Један уредник таквог памфлетистичког листа, који је већ нестао, одлежао је две године робије за најординарнији фалсификат и продају таквих фалсификата другим лицима. Али кад је из казамата дошао у престолницу он је и поред чл. 11. Зак. о штампи преко свог уцењивачког листа иако за кратко време осигурао себи егзистенцију.

WWW.UJILIB.RS

свађи поред неког царског друма, које су могла чути само два лица, кажњавају строжије или исто тако, као увреда и клевета, које се за 24 сата путем штампаног написа разнесу кроз целу државу.

По § 297. Кривичног законика, јавна увреда кажњавана је пре измена затвором, а затвор може изнети до 5 година. Тек после измена ова је казна сведена на затвор до године дана. Јавна клевета која је свуда у свету бар за један степен тежа од увреде, или јој је равна, кажњавана је по првобитном тексту затвором до године дана, а ова је санкција остала и после измена. Изузетно, злонамерне и јавне клевете из последње алинеје § 301 К. з. кажњаване су првобитно строгим затвором до пет година, а после измена строгим затвором до три године.

Све увреде и клевете причињене путем штампе, могу бити само јавне. По чл. 56. Закона о штампи, увреде се кажњавају затвором до једне године, а клевете затвором до три године. Затвором до три године кажњавају се и злонамерне планске клевете, којима се ишло на уништење доброг имена оклеветаног лица. А клеветнички напади извршени путем штампе, скоро сви могу обележити ове две квалификоване клевете. А ипак противно свему томе и клевете из последње алинеје § 301. к. з. угрожене су строгим а тежа казна ил. чл. 56. Зак. о штампи — обичним затвором до пет година.

Док се оваква злонамерна дела по кривичном закону кажуњавају бри, она се спречице од осталих дела по закону о штампи иујачавају санкцијом санкцијом оклеветаног лица, и за овакве најтеже као и за остале клевете. Коу чл. 56. Закона о штампи ова законна казна санкција узанурињају илане путем штампе, још нас су све до измена. Ожегтемаго мања од санкција за увреде и клевете. Изисе арелју онли, давају. Разлика је икључива путем накнадних измена а приближно ипак значења одговарајуће за обе врсте кривична. А оне изједначаје претаклау релју иенрелју, јер за обичне увреде и клевете дознаје само увек крај, а за увреде и клевете причињене путем штампе, дознаје цело народ.

Неелоричност и неправилност, коју из законикодорка ступа пракса још више потенцира. У нашем правосудју казна од пет до шест месеци за обичне увреде или клевете нису непознате, иако су заиста ретке. Али, грашину, дутске стропости која је позната за обичне увреде или клевете, скоро ниједан суд није досегао. За увреде или клевете причињене путем штампе, ту су казне много блаже, иако су закони изједначени. Највећа казна престоличног суда за најтеже клевете, нанета једном од министара иностране политике, изнела је два месеца дана, иако се није радило само о једном, већ о више тешких дела.

Неелоричност коју садрже оба закона, а без икаквог оправдања, потенцира судска пракса, што повећава последњих десет година пракса Министарства правде. Због сувише слободног рада

И поред тога што закон предвиђа затвор или строги затвор до три године и ове се казне обично крећу од 7 до 30 дана, а скоро увек изричу условно и шаблонски.

сполагања са туђим правима, минималне казне изречене по Закону о штампи, до сада скоро ниједан кривац није издржао. Тако се одомаћило правило, да се у нашој држави може написати најружнија клевета, без икаквог страха од било какве одговорности. Док дневни листови који држе до свог реномеа, а којих нема много, од такве праксе не праве употребу, разни револверски листови, који се појаве по који пут годишње, са небројено клевета и уцењивачких планова, налазе у оваквој пракси савршену атмосферу. Не само што се њихова ружна недела, уцене и фантазије најгоре врсте, ослобађају сваке казне, ако је пресуда донета, већ се по таквим делима, сваки поступак и пре пресуде обустаља.

У пракси нашег Министарства правде, израженој у редовним годишњим предлагањима амнестије, без обзира да ли је поступак отпочео, пресуда изречена или правоснажном постала, nailазимо на наш даљи спецификум, који извршиоце штампарских привилегише над извршиоцима обичних увреда или клевета. Код обичних увреда и клевета, поступак до сада није обустављен нити казна опрштена, ни путем амнестије, ни путем помиловања. Међутим штампарске кривице ове природе, последњих десет година, редовно су амнестиране, без обзира у којем се стадијуму налазе, и без обзира да ли се прогоне по тужбама власти или по тужбама приватних лица.¹¹⁾

Наше Министарство не само што грешу у фаворизирању деликвената путем штампе, већ својим ставом по питању штампарских амнестија и аболиција руши опште правило, по којему амнестији нема места код кривица кажњивих по приватној тужби. По нашем уставу права владаоца у погледу амнестије нису ограничена, али су код помиловања ипак ограничена у колико се ради о кривицама, које се кажњавају по прив. тужби. По чл. 30. Устава право помиловања за дела кажњива по приватној тужби одређује закон о кривично сутском поступку. А по § 429. овог закона, такво право код свих ових дела владалац има само онда кад је о делу казна изречена.

Из ова два прописа видимо, да се појмови амнестије, аболиције и помиловања не прецизирају, а то се исто није чинило ни у досадањим указима.¹²⁾

Сви укази о амнестији и помиловању, који се доноси приликом државног празника од 1 децембра сваке године, без изузетка садржали су општу амнестију и аболицију, за све штампарске и шумарске кривице. За то код ових кривичних дела, казна никад није ни произвела дејство застрашења или поправљања које се од ње очекује. Међутим ове амнестије, редовно су од највеће милости искључиле све увреде и клевете које се кажњавају по кривичном закону, а прогоне по приватној тужби. На тај начин између ових дела направљена је велика разлика у корист злочамернијих извршилаца и опаснијих дела.

Према Уставу право амнестије није ограничено, а према уставу узети закона право помиловања ограничено је само на изречене казне. Амнестија је праштање одговорности свим лицима која су извршила одређену кривичну радњу. И она може бити општа и појединачна, кад се даје само једној или само одређеним лицима. Амнестија се може дати пре и у току поступка или после правоснажно изречене казне. Ако је дата пре почетка, или у току поступка она је аболитивна. Помиловање

Кад је право владаоца за амнестију неограничено, а ограничено за помиловање, дужно је Министарство да при тражењу највише милости има на уму природу дела за коју милост предлаже, прилике под којима је дело извршено, и последице сваког опраштања. Да Министарство тако није радило доказује неоправдано фаворизирање штампарских деликата над истим и мање опасним деликтима исте природе, који се кажњавају по општем, а не по специјалном закону. А оваквим предлагањем редовних општих амнестија, Министарство правде грађане лишава, не само дужне сатисфакције, већ и ефективних трошкова, који се стварно само пресудом могу обезбедити, а пресуда је онемогућена аболицијом поступка.

Код увреда и клевета, без обзира на начин којим су нанете, сатисфакција се тражи од суда, како би вансутски сукоби били избегнути. А општа амнестија, намењена је не таквим случајевима, где сатисфакцију или милост тражи лични интерес што све спада у домену помиловања, већ само случајевима, где је у питању јавни интерес, који са једнаком строгошћу и милошћу мора да прогони и да прашта. Ако препорука амнестије може бити благотворна код увреда, клевета и других штампарских кривица, које се прогањају по званичној дужности, она тај жељени резултат никада не доноси код оних дела, која се прогоне по приватној тужби. Кад изостане сатисфакција, која се од суда тражи, никад не изостаје лична мржња и нерасположење, како према властима, тако и према недужним факторима. Милост која се даје једном, значи у овим случајевима увек немилост којом се погађа други. А из свега тога памфлетистички напади добијају нову снагу, и наша се средина све више удаљава од отмености у расправљању и објективности у критици. На тај начин злоупотребљена слобода штампе престаје бити опште добро, а постаје зло, које често може да угрози мир поштених а омогући рад и егзистенцију несавесних.¹³⁾

Упоређење између обичних и штампарских увреда и клевета, анализа њихове природе и последице фаворизирања једних над другима, сувише су убедљиви и јасни, да би досадању праксу могли оправдати. Сваки закон може постати добар, кад се правично примењује, али наш закон о штампи нити је добар, јер истину недовољно заштићује, нити је у примени сигуран, јер до санкције никад не долази. Кад санкција по пракси Министарства правде редовно изостаје, онда се тим самим закон прави излишним, јер без санкције нема закона, као што без закона

у најширем смислу обухвата сваки израз највише милости, а у ужем смислу оно се састоји у ублажавању, смањењу или опраштању већ изречене казне, и то одређеним појединцима или групама. После помиловања дело остаје са свим последицама, изузев опрштене казне, дочим код амнестије и аболиције дело се сматра за **непостојеће**.

¹³⁾ Један ђенерал и командант дивизије за време рата, који је месецима издржао на најстрашњем сектору, и добио највећа одликовања, нападнут је преко једне поручене памфлетистичке брошуре, штампане са државним сретствима. Кад је од суда затражио сатисфакцију, дошла је последња амнестија, и није био лак посао одвратити га од намере да преко деликта штити свој углед.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нема ни санкције. Ако се слаб закон мора задржати, а са њим и досадања сутска пракса, не морају се предлагањем највише милости искључивати санкције, које се задржавају за иста таква дела, кажњива по кривичном законнику.

Са тих разлога, по овом питању правичност и законитост налажу следећу резолуцију:

1) Кривице кажњиве по Закону о штампи, које се прогоне по приватној тужби, не могу бити повољније третиране у предлагању амнестије од сличних кривица кажњивих по кривичном законнику. Ако за увреде и клевете, кажњиве по Кривичном законнику, нема места амнестији, онда је тим мање може бити за увреде и клевете, кажњиве по закону о штампи.

2) Досадања пракса Министарства правде у овом питању није оправдана ни са гледишта општих ни са гледишта приватних интереса, јер је личност лишавана дужне заштите, а несавесни кривци заслужене одговорности.

Допуна Др. Ивана Рибара

Сви укази о амнестији и помиловању, који се доносе о државном празнику од 1 децембра редовно сваке године, без изузетка садржали су општу амнестију за све штампарске кривице но са додатком, да остају у свим случајевима нетакнута права приватних лица на накнаду штете.

Министар правде предлагајући амнестију за штампарске кривице имао је дакле у виду права приватних лица, која се и по чл. 30 Устава не могу вређати.

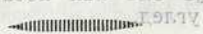
Међутим она се вређају, ако се амнестија штампарске кривице даје пре почетка крив. поступка, као и у току поступка. Амнестија за ову врсту кривица по прив. тужбама могућа је само после извршне пресуде. Јер само на основу једне извршне пресуде омогућено је прив. лицима, да остваре своје захтеве односно, да путем грађанске парнице поставе ове захтеве, ако би их кривични суд упутио у целости или деоно на редован пут грађ. парнице.

Аболиција поступка за штампарске кривице, која се од 1929 год редовно врши у виду опште амнестије — онемогућава заштиту права приватних лица на накнаду штете. Како то право према чл. 30 Устава мора ипак остати нетакнуто, досадања пракса Министарства правде по овом питању, није била у сагласности са Уставом, јер се аболиција по својој природи противи уставној одредби о признању приватних права.

Са тих разлога поред предње предлаже се

ДОПУНА РЕЗОЛУЦИЈА:

Амнестија за штампарске кривице, кажњиве по приватним тужбама може се у смислу чл. 30 Устава предложити само после извршне пресуде, којом су утврђена права приватних лица на накнаду. Онемогућавање остварења тих права путем аболиције, није у сагласности са Уставом, нити са приватним и јавним интересима.

www.ubp.org.rs Никола Боновић, адвокат — Београд.

Критика предоснове грађанског закона

— Може ли се према §§ 977 и 978 Предоснове враћити онолико по унутрашњој вредности колико је било дато —

I

Основа и циљ сваког облигационог односа је, да оно што се враћа буде једнако по унутрашњој вредности ономе што је било дато. Пошто се вероватно 90% обавеза испуњава новцем, да би се постигло, да оно што се враћа, буде једнако ономе што је дато, потребно је да се вредност новца не мења, или бар да је поверилац законом заштићен да променом вредности новца не буде оштећен.

Да видимо да ли Предоснова грађ. закона у том погледу пружа довољну заштиту повериоцима:

Стабилност националне валуте важан је фактор не само у домени приватноправних послова, већ је та стабилност важна за општи привредни живот, нарочито с обзиром на спољну трговину. Стабилност новца важна је чињеница и за социјалне односе, јер ако опада куповна вредност националне валуте, плате радника, чиновника, као и све врсте рента, неће се повећати у оној сразмери у којој су покупиле животне намирнице, у односу на девалуирани новац. Сопственици папира било приватних било јавних који вуку фиксну ренту, у случају девалуације, трпе такође штету без икакве могућности за накнаду.

Па ипак и ако је стабилност новца тако важан фактор, како за правни промет добара и услуга, тако и за социјални мир, дођу momenti, дође потреба, када савремена држава сама напушта ту стабилност ради неких других општих интереса. Ове су појаве нарочито запажене у послератном економском животу Европе.

Смањујући вредност своје валуте држава врши напад на приватне интересе, експропришући један део имовине онима који потражују, у интересу оних који дугују. Тако изгледа фасада саме ствари. Међутим, никада се неће савремена држава упустити у то да један ред својих грађана богати на рачун другог. Било је код нас захтева пре једне деценије када су дужници тражили девалуацију путем инфлације, а повериоци стабилизацију. Али ће савремена држава да то учини из других разлога и под притиском друге потребе. Типичан пример је за то поступак Енглеске 1933 г. и Америке нешто касније. Обе ове велике земље девалуирале су своју валуту, да би омогућиле купцима из земаља са слабијом валутом да се појаве на њиховим тржиштима. На тај начин савремена држава бори се не само за освајање страних тржишта, не само за прилив богатства са стране, већ она тим путем ради да омогући стално упослење свога радништва; омогући сталну функцију кредита и трговине. Јер када престану поруцбине код индустрије, онда престаје рад, стаје кредит, стаје трговина. Једном речи страдају интереси заједнице. Ето због тога савремена држава

често напушта стабилност своје националне валуте, и чини у домени приватноправних обавеза да се не може вратити оно што је дато.

Сем ове намерне, законске девалуације, постоји и друга још опаснија по појединачне и опште интересе. Читава богаства су тако рећи обној нестајала у Европи за време валутних крахова. Главни узроци свију оваквих поремећаја су: пасиван национални биланс плаћања; буџетска неравнотежа и недостатак платежних средстава што води у инфлацију; смањивање златног еталона или његово напуштање, и политичка несигурност, коју прати неповерење у националну валуту. Довољно је да је макоји од ових главних фактора поремећен па да наступе већ извесне промене у вредности националне валуте. А отуда и штете не само за повериоце већ и за целокупни привредни живот.

Из свега овога види се да није мала брига савремене државе да одржи стабилност своје валуте. Кврге пребијања, и везана трговина код емисионих банака најбољи су доказ за то.

II

Да би заштитила приватноправни саобраћај од штете проузроковане валутним променама, савремена држава је повериоца законом заштитила од штете која би могла наступити услед ових промена. Тако и наша Предоснова грађ. законика у §§ 977 и 978 предвиђа: „Ако дође до промене валутних закона онда зајам у колико нису одређени курсеви за прорачунавање, треба вратити тако, да оно што се враћа, буде једнако по унутрашњој вредности са оним што је било дато“.

Ова одредба Предоснове предвиђа и допушта одређивање курсева за прерачунавање унапред, при промени валутних закона. Што значи: чим курс може бити унапред одређен ту онда нема велике извесности да ће бити једнако по унутрашњој вредности оно што се враћа ономе што је било дато. Јер од момента промене валутних закона, односно одређивања курса, до враћања нарочито код дугорочних зајмова, може бити промене и на штету и на корист. Јер се ти курсеви за прерачунавања не могу одређивати према индивидуалним обавезама. Те би према овоме дугорочни зајмови имали за повериоца, као и за дужника, у некој мери карактер уговора на срећу.

Према горњој одредби Предоснове тек онда би било могућности да оно што се враћа буде по унутрашњој вредности једнако ономе што је било дато када би постојало једно утврђено мерило тога враћања. У том случају било би више извесности, или и потпуна извесност, за повериоца.

У овим одредбама као што ћемо касније показати, Предоснова нашег Грађ. законика сасвим је недовољна. Она је непотпуно решила једну врло важну материју. Па су по томе одредбе §§ 977 и 978 испод и иза потребе нашег правног саобраћаја. Она зна само за „прерачунавања“, ако има одређених курсева, ако пак курсеви нису одређени, онда је тек тешко утврдити шта ће бити једнако по унутрашњој вредности ономе што је било дато. Свакако не постоји апсолутна немогућност да се то утврди.

Да би се избегла свака сумња и несигурност при томе утврђивању, Предоснова је требала да усвоји златну и валоризациону клаузулу, што је практично скоро исто. Она то није усвојила вероватно због тога што је њене творце збунио Правилник за регулисање промета са девизама и валутама, по коме је забрањено закључивање послова у страним платежним средствима као и у ефективном злату, без одобрења Народне банке. А политика Народне банке у том правцу настојава прво да страна платежна средства резервише за државне потребе, па онда за исплату сировина и набавка из неклириншких земаља. Практично одобрења за закључење уговора у страним платежним средствима не могу се добити. Уопште цела одредба § 977 даје утисак као да је стилизована у некој банци.

У место § 978 могла се додати само једна реченица предходном параграфу, јер је овакав какав је само мало проширење предходног. И то проширење у погледу новца којим треба вратити дуг, ако више није у опцијају новац када је зајам био закључен. Остало све налази се у предходном параграфу.

Код овога прописа Предоснове требало је унети валоризациону клаузулу.

Зашто је Предоснова одбацила златну клаузулу? Вероватно из чисто монетарних разлога из којих и Правилник о промету девизама и валутама. Међутим варају се монетаристи који сматрају да ће тим путем ојачати нашу монетарну ситуацију. А преко ње да ће учинити корист општој народној привреди. Јер би златна клаузула била један важан пострекач за закључење дугорочних зајмова, и за прилив страног капитала у земљу. Противници златне клаузуле виде само једну страну овога питања: да ће она потиснути употребу домаће валуте, и да би послован свет прешао на златно плаћање. Ова бојазан потиче, као што смо рекли делом од једностраног гледања на ствари, а највише из незнања. Овде треба одмах направити потребну разлику: између клаузуле плаћања у ефективном злату, и вредносне златне клаузуле. Док би ова прва заиста у извесној мери потиснула употребу националне валуте, друга би је напротив проширила. У толико више у колико би курс националне валуте према злату био слабији. Зато би баш било препоручиво да се у Предоснову унесе вредносна златна клаузула. То би било корисно и са гледишта сигурности правних послова, и у интересу и привредном, а и у монетарном интересу.

Разлику између златне и вредносне клаузуле не прави ни Правилник о промету са девизама и валутама, као што ту разлику не праве ни још неки писци противници златне клаузуле. Док је ову разлику потпуно прецизно повукао проф. Билимовић у своме чланку Валоризационе клаузуле Н. благостање бр. 23. т. г.

Да би оно што се враћа по унутрашњој вредности било једнако са оним што је било дато, треба неко прецизније законско мерило за ту једнакост давања и враћања. А то мерило Предоснови недостаје.

И ако § 977 на први поглед изгледа доста упрошћен у пракси би право неизбежне тешкоће, стога га треба из основа изменити и прилагодити потребама савременог правног саобраћаја.

Владета М. Милетић, адвокат — Ужице.

Оживите закон

После рђавог искуства са извршењима преко полицијских власти, правници практичари, а нарочито србијански адвокати, обрадовали су се преношењу послова извршења на судску власт. Надали смо се да ће извршења у надлежности судова бити бржа, савеснија (јер се одузимају од полицијске власти на коју се може утицати) и стручно солидна јер долазе у руке правника — извршилаца судских.

Али, као што идеју добру могу да покваре рђави људи који је носе, тако исто и добре законе могу да умртве људи, који треба у примени да им даду живот.

Зар то није умртвити законик о судском поступку у грађанским парницама, кад суд под владом тога закона одређује за један дан више првих рочишта за исти час истога дана (у 8 часова изјутра), па чека да странке дођу до подне, одбијајући да донесе пресуду због изостанка на захтев дошавше странке? Да ли је оправдан мотив за такав поступак у томе: — да наш свет није навикао да долази уредно на позив суда, на му је зато и пресуда због изостанка страна духу и правном схватању? Или се то пре може приписати снази инерције појмова самих тумача закона, рутинираних у раду по старом србијанском Грађанском судском поступку, по коме се на време недошавша странка морала чекати до подне?

Ма који разлог био, он је неуместан, јер је противан како слову закона, тако и његовом циљу: — да уведе строги ред у парничном поступку.

Нови закони, који треба да су несумњиво израз савремене друштвене потребе, при увођењу у живот у пракси, треба да буду примењивани тако, да се дејство њихових прописа у смислу тих савремених друштвених потреба ефикасно и осети. Под таквим условима нови закони једино имају свој смисао постанка. У пракси треба бити што више на руци новом закону, да дође што пре до потпуног изражаја и да применом продре што дубље у свест оних над којим влада. Једино тако се може отклонити замерка, да нов закон (поготову формалног поступка) „није у духу и правном схватању народа“. Тумачења новог закона кроз петрифициране појмове стечене под старим законом у некаквом водњикавом циљу компромиса „старог“ и „новог“, у случајевима где стоје апсолутно јасни прописи новог, вреднег закона, најгора су услуга, коју правници могу учинити и закону и народу. У таквим случајевима судска пракса нема реч, јер њој може да буде места само тада, кад је правничко практичарско искуство потребно, да се њим допуни жеља законодавчева.

У случајевима извршења која сад врше судови, нови закон је дошао до изражаја већ доста и самим тим, што се његови прописи јако разликују од ранијих. Судски извршни органи су оправ-

дали наше наде у вршењу те дужности у пракси. Али њихова појава је још страна нашем народу, који се још често пита: „Шта је то судски извршитељ?“ Наш свет осећа да је то нека сила али, нема тачан појам о тој власти, која у цивилу врши пописе и наплате.

Многима се чини, да је тај судски чиновник слабија власт, него полицијски писар у униформи.

Међутим ми адвокати добро знамо, да је установа судског извршитеља велики напредак правног поретка и радујемо се, да његов ауторитет у народу одговара потпуно оном рангу власти, који му даје закон, јер сматрамо да је он велика савремена друштвена потреба.

По нашем мишљењу ту установу једног новог закона треба у пракси што више помоћи, да дође до изражаја и што пре уђе у дух и правно схватање народа.

Зато је корисно, кад се у дневној штампи прочита, да је неки дужник, који се при појави судског извршитеља у његовој радњи понашао према њему некоректно, — осуђен од суда на строгу казну. То је управо одговор: „Ето каква ти је власт судски извршитељ“, онима који још немају чист појам о тој власти. Таква пракса је корисна за народ, јер га правно васпитава, а корисна је и за власт извршитеља, јер јој чува углед.

Државни тужиоци су несумњиво први позвани, да у том смислу предузимају акцију.

Међутим мени је познат један наopak случај: — Један судски извршитељ, правник, али заиста по сили буџета дневничар, дошао је дужнику у циљу пописа ради извршења. Дужник је дрекнуо на њега: „Губи се напоље“. Извршитељ се повукао и држ. тужиоцу поднео кривичну пријаву, после које је пред истражним судијом окривљени дужник призвао све наводе кривичне пријаве. Тада су се стекли сви законски услови, да дужник буде кривично осуђен. Али — државни тужилац је тада одустао од гоњења!

У исто време дужник је приватно поручио извршитељу, да га лако може и из службе најурити. Због тога извршитељ није смео ни као супсидијарни тужилац тражити даље гоњење (које, изгледа, за увреду у званичној дужности, као приватну увреду не би могао тражити).

Тако се у пракси, ето, наша велика нада у судског извршитеља свела у овом случају на: „појео вук магарца“.

Поступак овога дужника, што је најуррио судског извршитеља може се разумети, али се не може одобрити.

Поступак извршитеља, што се ни крив ни дужан уплашио да службу не изгуби, може се и разумети и одобрити.

Али поступак државног тужиоца не може се ни разумети ни одобрити, већ се мора осудити, јер је њим он као заштитник закона у пракси учинио нешто противно закону, који жели да судски извршитељ, кад ради по закону, законом буде и заштићен као орган власти.

Таква пракса је велики непријатељ закона и тровач духа и правне свести народа.

Душан П. Мишић, судија Окружног суда за округ београдски.

Закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности је укинут.

Истражни судија замолио је срески суд, на чијој се територији не налази седиште окружног суда, да изврши неку извештајну радњу а по делу из § 385. к. з.

Срески суд је одбио надлежност оснивајући своју одлуку на члану 8. Закона о сузбијању злоупотреба у службеној дужности (Закон о корупцији). Са тога разлога изазвао је пред апелационим судом негативан сукоб надлежности.

Апелациони суд је стао на гледиште среског суда и овако је образложио, од прилике, своје становиште: Закон о корупцији није укинут члановима 5 и 9 Закона о стављању на снагу и увођењу у живот Кривичнога законика, Законика о судском кривичном поступку... (УК. З.), пошто је Уредба о пословном реду за кривичне судове доцнијега датума то јест од новембра 1929. год., а она предвиђа истражне судије (иследне судије) по Закону о корупцији.

Да ли је ово тачно? Покушаћемо да покажемо да гледиште апелационога суда не одговара закону.

У.К.З. добио је обавезну снагу 26. фебруара 1929. године. Доцније и то 18. априла исте године, Закон о корупцији добио је обавезну снагу.

У 1930. год. и то 1. јануара, Кривични законик (КЗ.) за Краљевину Југославију добија обавезну снагу (чл. 1 У.К.З.) а нешто доцније од годину дана, 1. априла 1931. год. ступа на снагу и Законик о судском кривичном поступку (КП.).

Као што се види ми смо овде навели законе по хронолошком реду ступања на снагу а У.К.З. носи првенство у времену.

Поставимо, сада, законске основе нашем гледишту.

Члан 5. У.К.З. гласи: ступањем на снагу овог Законика (Кривичнога Законика) престају важити још и:, као и сви други закони, у колико садрже прописе о кривичним делима који су предмет овог Законика (Кривичног Законика).

Закон о корупцији садржи прописе о кривичним делима који су предмет Кривичнога законика: члан први има одредбе §§ 133., 319., 371., 379., 384—390., 395., 397. и 401. Кривичног Законика.

Члан 9. У.К.З. каже: кад овај Законик о судском кривичном поступку добије обавезну снагу престају важити сви досадашњи општи закони о судском кривичном поступку. . . . као и сви други закони, који садрже прописе о поступку пред редовним судовима, у колико стоје у противности с овим Законом о судском кривичном поступку.

Члан 8. Закона о корупцији није у складу са прописима §§ 8., 99. и 167. К.П., будући да предвиђа нарочите иследне судије, специјално одобрење за њихово постављење и изкључује, како многи погрешно мисле, могућност употребе правне помоћи.

Слична несагласност могла би се истаћи и у односу на § 9. Закона о корупцији.

После оваквих констатација намеће се неминовно закључак, да је Закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности укинут.

Можда ће нам неко приметити да чланови 5. и 9. ин fine У.К.З. хоће да кажу, да остали закони, па и Закон о корупцији, губе снагу само делимично то јест, само извесни прописи тих закона престају да важе а да сам закон, макар и окрњен био, и даље постоји.

Ми сматрамо да је овакво тумачење неосновано.

Израз из члана 5. ин fine „као и сви други закони, у колико садрже прописе о кривичним делима који су предмет овог законика“ значи, да они закони који једино или поред осталог третирају материју која је, пак, ушла у нови Кривични Законик, — ти се закони гасе.

Нико неће спорити да је угашен стари Кривични Законик за Краљевину Србију. Поред осталих инкриминисаних дела, он је био сматрао као кривичну радњу несмотреност која се је са-стојала у томе, што је неко „вредоносног дивљег звера непредострожно држао“ па је та звер неко лице ујела као и одрицање свога потписа на неком писмену.

Данашњи Кривични Законик не инкриминише та дела па и-пак је стари Кривични Законик у целости угашен! — Не гово-римо о иступима.

Делимично укидање Закона о корупцији, поред онога што смо навели, изазвало би пометњу и тешкоће код оних који тумаче и примењују законе. Уз то би имали паралелизам у законодавној техници који законодавац не би себи никада допустио. Законодавац се чува законских плеоназама!

К.П. је ступио на снагу после К.З. Према томе Закон о корупцији није више постојао на дан 1. априла 1934. године. Али, и да није тако, довољно је члану 9. ин fine дати слично тумачење као и члану 5 па увидети да је тога дана био угашен Закон о корупцији — неке одредбе процесуалне природе из Закона о корупцији у супротности су са прописима садашњег Кривичног судског поступка.

Уредба о пословном реду за кривичне судове, од 21. новембра 1929. године незаконита је са два разлога:

1). По члану 25. У.К.З. одговарајући Министар није био овлашћен да доноси § 105. те Уредбе, у коме се каже да се постављају за вођење извиђаја (истраге) по Закону о сузбијању злоупотреба у службеној дужности од 30. марта 1929. год. бр. 25834. посебни истражни судије (извиђајни (!) судије).

По овлашћењу из § 25. У.К.З. могао је Министар само донети Уредбу или правилник ради извршења Кривичнога Законика, Законика о судском кривичном поступку и Закона о извршивању казни лишења слободе.

2). Уредба § 105. није смела да вређа свој закон — У.К.З. — и да, мимо изричних одредаба чл. 5. и 9. У.К.З., извесне законе задржава у снази и после одређених рокова у У.К.З.

СУДСКА ПРАКСА

Кад је банка есконтвану меницу реесконтовала код Народне банке, па је пре доспелости испунила, онда је она у односу према претходним лотписницима ималац менице а не индосант.

Л. трговачка банка на дан 28. октобра 1934. путем меничног преноса уступила је спорну меницу у својину филијали Народне банке. Пре доспелости она је од филијале испунила исту меницу и подигла уредно протест због неисплате а на дан 24. децембра подигла тужбу противу дужника Лазара. Тужени Лазар навео је да је тужбени захтев застарео по § 78. од III. меничног Закона, пошто је тужба поднета после шест месеци од дана доспелости менице.

Срески суд у Лесковцу пресудом од 20. X. 1937. г. По. 80/37 одбио је тужбени захтев као застарео са следећих разлога:

По оцени суда у погледу застарелости овде има да се примени § 78. од III. менич. Зак. На дан 28. X. 1937. г. тужилачка банка је пуним меничним преносом уступила у својину меницу Народној банци. Тиме је по §§ 10. и 13. менич. закона сва своја права по истој меници уступила поменутој банци. Међутим пре доспећа менице уочи доспелости тужиља је ту меницу од банке испунила на дан 22. децембра 1933. г. и подигла уредно протест због неисплате. Тужбу је предала на дан 27. децембра 1934. г. Суд је ценио предње радње тужиље са гледишта меничног закона. Кад је меницу пренела Народној банци и опет испунила, то не може бити ништа друго до индосамент у смислу §§ 10. и 12. менич. Закона. Тим индосаментом банка је од индосатара (меничног повериоца) постала индосант (менични дужник). Истим индосаментом она себе није искључила из обавезе за исплату. Чињеница пак да је Народна банка меничну своту наплатила од тужилачке банке не може представљати ништа друго до испуњење менице — § 48. меничног закона. Према томе у овом случају је Народна банка последњи ималац менице а тужилачка банка регресни дужник. Зато за њу може важити у погледу њеног вршења права регресне тужбе само рок из § 78. од III. меничног закона док би за Народну банку важио одлака други истог прописа. Ако се не би такво мишљење усвојило, онда би се у овом случају морао пренос са тужиље на Народну банку и исплата менице Народној банци игнорисати. Морали би да се не узимају у обзир приликом расправе овога спора а то је немогуће, с обзиром на прописе меничног закона. Ималац менице — Народна банка — могла је и пре доспелости да прими меничну своту, као што је и учинила — § 39. I. менич. зак. У овом случају не мења ствар ништа чињеница, да у одељку III. § 78. менич. зак. стоји, да рок почетка застарелости почиње од испуњења менице а да је овде тај рок почео пре наступања доспелости менице. Закон је мислио на редовне случајеве, да испуњење дође иза доспелости, пошто пре доспелости менични потписници нису обавезни на исплату меничне своте. Али и кад испуњење дође пре доспелости, као што је овде случај, рок застарелости не може почети пре доспелости. Па кад је у овом случају од дана доспелости менице т. ј. од 23. децембра 1933. г. до дана подизања тужбе т. ј. 24. децембра 1934. г. прошло више од шест месеци, онда је менично-правни захтев тужилачке банке према индосанту — туженику Лазару застарео у смислу § 78. од III. менич. зак. У овом случају тужени Лазар није према банци ни у грађанској обавези зато, што по меничном закону сви менични потписници — изузев трасанта и акцептанта на случај неправедног обогаћења — престају бити у опште обавезни имаоцу менице или регресном обвезнику по истеку рокова из § 78. истог законика. Да они испадају из сваке обавезе, најбоље се види из § 85. менич. зак., који предвиђа да ималац менице може у року од три године по наступању застарелости редовном тужбом тражити наплату меничне своте од трасанта и акцептанта али само у случају, кад су се они на његову штету неправедно обогатили.

Окружни суд у Лесковцу, као призивни, пресудом својом од 5. маја 1938. г. Пл. 68/38. потврдио је ову пресуду среског суда. И по нахођењу призивног суда, тужилачка банка је меницу испунила у смислу § 78./III. меничног закона и на основу тог испуњења стекла регресни захтев противу индосанта, јер подизање протеста није услов да меница буде испу-

WWW.UNILIB.RS

љена а нарочито у конкретном случају, где је тужилачка банка по § 39./I. менич. зак. исплатила номинални износ менице последњем индосатару Народне банке, што значи, да је тужилачка банка Народне банке уручила новац *solendi causa*, из чега јасно следује, да је као индосант последњег индосатара у моменту испуњења менице морала рачунати и рачунала са правом регреса према својим индосантима а које јој право даје пропис § 48. менич. закона. Према томе, тужилачка банка се има третирати као индосант са регресним правима према својим претходницима.

Касациони суд је уважио ревизију тужилачке стране, укинуо привилегијску пресуду и правну ствар вратио привилегијском суду на поновну расправу и одлуку, са следећих разлога:

„Погрешно је привилегијски суд нашао, да је тужба тужилачке стране застарела по § 78. од. III. меничног закона. Кад се из утврђеног чињеничног стања види, да је тужилачка страна реесконттовану меницу вратила у свој портфељ пре рока плаћања и благовремено изискала протест због неисплате то је она постала ималац — сопственик — менице а не индосант, како је то погрешно привилегијски суд нашао — §§ 3. и 15. менич. зак. По нахођењу Касационог суда а према горе изложеном, застарелост тужбе тужилачке стране има се ценити по § 78. од. II. меничног закона а не по § 78. од. III. истог зак., пошто овде нису у питању регресни захтеви, већ захтев имаоца менице који је благовремено изискао протест. Према изложеном стоји погрешна правна оцена — § 597. тач. 4. грпп. и ваљало би пресуду привилегијског суда преиначити, али како чињенично стање, које је према садржини списка меродавно за правно оцењивање ствари, није у привилегијској пресуди утврђено, јер привилегијски суд није донео никакав одлуку у погледу интереса, то је Касациони суд уважио ревизију тужилачке стране, укинуо пресуду привилегијског суда и донео одлуку као у диспозитиву.

Заључак Касационог суда од 23. јануара 1939. г. Рев. бр. 16/39.

И ако је акцентант, по тужби ремитента, осуђен за превару — јер је меницу, која је по споразуму имала да се употреби као гаранциона, есконттована — ипак поштен ималац не губи право наплате меничне суме од ремитента.

По тражењу Задруге државних службеника у Ужицу, срески суд у Ужицу издао је менични платни налог према туженима: Видоју, као ремитенту, Бранки као трасанту и Илији као акцентанту на поднетој меници. Противу овога платног налога учинио је приговор тужени Видоје наводећи, да је противу акцентанта Илије поднео кривичну пријаву због дела из § 334. ст. I. крив. зак. у вези § 335. истог зак. јер је Илији спорну меницу потписао као ремитент само у том циљу да му она послужи као гаранција за благајничко место у тужилачкој задрузи али да је Илија, противно овоме, меницу заложно и повукао по њој новац. Извршном пресудом окружног суда утврђено је постојање дела преваре извршено од стране Илије и потпис Видојев на спорној меници оглашен за неважећи у смислу § 301. крив. пос. На расправи тужилачка страна навела је да њу не везује поменута кривична пресуда у погледу права наплате према туженику Видоју с обзиром на § 16. меничног закона, јер она није учесник у кривичном делу а однос туженог Видоја и другог лица њој је непознат.

Срески суд у Ужицу пресудом од 29. јуна 1938. г. Мен. 47/37. одлучио је, да се менични платни налог, у колико се односи на туженика Видоја у целисти укине. По нахођењу суда, доношењем кривичне пресуде окружног суда, по којој је потпис туженика Видоја оглашен по § 301. кр. пос. за неважећи, што је и суд на спорној меници констатовао, судбина даје меничне обавезе туженика Видоја овим је, не само према имаоцу, већ и према другим лицима престала, слично случају као и да је утврђено дело фалсификата — § 68. менич. зак. Питање пак, да ли би се ствар у кривичном спору другојачије решила, да је и тужилачка Задруга била као учесник у овом спору, као и какве последице због ништења потписа имају да настану, чини комплекс посебних питања и одговора. Кас. одсказ постоји факат, да је једном пресудом у кривичном спору, један потпис на меници уништен, те се има узети, да ово важи и за друге

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

спорове, јер ова констатација има дејство према свима а не само за тај посебан случај, у коме је пресуда донета.

Окружни суд у Ужицу преиначио је пресуду средског суда и својом пресудом Пл. 217/38. од 26. августа 1938. г. одржао на снази у целости менични платни налог са следећих разлога:

Кад се првостепеном пресудом констатује, да је потпис туженог Видоја на спорној меници истинит и да тужилачка задруга није знала нити учествовала у стварању менице, онда се цео овај случај има расправити на основу § 16. од. I. меничног закона. Призивни суд се не слаже са правним схватањем првог суда о тумачењу овог прописа. По нахођењу призивног суда, одељак I § 16. меничног зак. има се разумети тако: да се односи, који постоје између разних потписника на меници а имају основе у њиховим личним односима, не могу путем приговора истаћи противу поштеног имаоца менице изузев у случају, да је ималац менице дошао до исте споразумом, заснованим на лукавству. У конкретном случају извршном кривичном пресудом утврђено је, да је акцептант Илија Јажним представљањем довео у заблуду ремитента и индосанта — туженог Видоја да спорну меницу потпише. Да би се Видоје могао користити овим односом, који констатује кривична пресуда и који има основа у личном односу акцептанта и ремитента — индосанта, противу имаоца менице у смислу § 16. од. I. менич. зак., мора доказати, да је ималац менице учествовао у горњем делу, односно да је меница на овога пренета на основу споразума, заснованог на лукавству. Овај елемент није утврђен а први суд је нашао да са стране тужилачке задруге није било никаквог лукавства, нити је приликом есконта менице знала за однос између акцептанта и ремитента — индосанта. С тога тужени Видоје не може истаћи овај приговор противу тужилачке стране, јер је она поштен ималац менице.

Призивни суд није могао усвојити гледиште средског суда да потпис туженог Видоја не постоји, пошто је кривичном пресудом оглашен за неважећи. По § 364. грпп. грађански суд је везан првостепеном осуђујућом пресудом кривичног суда, у колико се та пресуда односи на доказ и урачуљивост кривичног дела, што значи, да је грађански суд везан само у погледу постојања кривичног дела, његовог учиниоца и урачуљивости. Све остале диспозиције кривичног суда не везују грађански суд. Поменути пропис се јавља као ограничење слободног судиског уверења из § 368. грпп. и донет је, да би се избегле две контрадикторне пресуде о истој ствари. Као сваки изузетак, треба га тумачити у што ужем смислу. Саввим је логично да грађански суд веже кривична пресуда у погледу кривичног дела али је зато грађански суд слободан у оцени: колико то кривично дело, утврђено кривичном пресудом, има утицаја на грађански спор. Тачно је нахођење првог суда, да кривична пресуда има своје дејство *erga omnes*, док грађанска само *inter partes* али призивни суд сматра да кривична пресуда ово дејство противу свих има само у погледу кривичног дела, кривица и казне а кад пак кривични суд, користећи се прописом § 4. кр. пост. уз кривицу расправља и питање приватно-правног односа, онда тај диспозитив пресуде, који је грађанске природе, нема дејство *erga omnes*, већ само *inter partes*. У конкретном случају кривична пресуда у овом делу, који говори о судбини потписа тужениковог на меници и исти оглашава за неважећи, није кривична већ грађанска пресуда и веже само странке, које су у том поступку учествовале, дакле тужене Видоја и Илију, док је без утицаја на противничку страну, која у кривичном процесу није учествовала, те је зато она за њу *res inter alios acta*. Да је горње резонување правилно, призивни суд убеђује и пропис § 301. крив. пост., који изрично забрањује кривичном суду, да сме расправити правни посао или настали правни однос, ако се тиме дирају права трећих лица. У овом случају кривични суд је уништио потпис на меници, која је тада била у својини тужиоца, дакле трећег лица а оно није било странка, те се није могло послужити правним леком. Примити сада резонување првог суда и узети строго формалистички, да је потпис уништен, значи лиштити тужиоца употребе правног лека, јер је очигледно, ако би правно схватање првог суда било тачно, каква судбина чека тужиоцеве правне лекове у овом спору.

WWW.UNILIB.RS

Касациони суд је потврдио ову пресуду окружног суда.

Пресуда Касационог суда од 25. јануара 1939. Рев. 1794/38.

Тих. М. Ивановић
секр. Касац. суда у Београду.

По § 51. т. 3. грађ. зак. као датум смрти има се узети и дан кад се нестали налазио у смртној опасности. (Пресуда Касационог суда у Београду од 26. децембра 1938. године, Рев. 1615).

По правној ствари тужиоца С. удове К. К. противу масе пок. К. К., због утврђивања датума смрти, Окружни суд у Јагодини пресудом од 23. септембра 1937. године, По. 701/36. удовољио је тужбеном захтеву са разлога:

„Тужиља тврди да је њен муж пок. К. К. бив. из Опарића, погинуо у Српско-Бугарском рату 10. новембра 1885. год. у борби на Царибродском Нешковом Вису и да је са њиме у браку имала једно дете које је умрло 2. септембра 1886. год. после смрти свога оца, те да она наслеђује имовину пок. Косте преко свога детета по праву престављања у смислу § 402. гр. зак.

Па како је потребно да се претходно утврди датум смрти пок. Косте сходно пропису § 51. гр. зак. то моли суд да донесе пресуду којом се пок. Коста оглашује за умрлог и као датум његове смрти утврђује се 10. новембар 1885. г. када је последњи пут виђен у борби на Царибродском Нешковом Вису, за време првог Српско-Бугарског рата.

Тужена страна пориче тужбене наводе и тврди, да сведоци не могу утврдити чињеницу да је пок. Коста погинуо 10. новембра 1885. год. у борби на Царибродском Нешковом Вису и да према томе то није датум његове смрти. Исто тако налази да је тражење засновано тужбом застарело с обзиром на пропис § 930 а) грађ. зак., јер је протекло више од 40 година.

По оцени тужбених навода и изведених доказа у смислу § 368. грпп. суд је нашао:

Огласом овога суда од 13. јуна 1934. год. По. 649/34. отштампаним на страни 7 Служб. новина од 5. октобра 1934. године бр. 230, које су приложене у поднеску тужилачке стране од 8. маја 1936. године под ред. бр. 6. као јавном исправом — § 388. грпп. утврђује се, да је нестали К.К. судски позван, да престане суду или о свом животу да извештај у року за годину дана како је предвиђено у § 51 гз., у противном, да ће га суд огласити за умрлог ако се испуне и остали законски услови.

Овај рок је протекло без сваког гласа и трага о несталом К., јер је од дана огласа до данас протекло скоро три године а нестали се суду није јавио нити се о њему шта сазнало. Исказима испитаних сведока Т. В. и М. И. на расправном записнику од 22. априла 1937. године чију је веродостојност суд ценио по слободном уверењу — § 423. грпп. утврђени су тужбени наводи на име да је нестали К. као војник редов у резерви учествовао у Српско-Бугарском рату 1885. г. и у тешким борбама на Царибродском Вису које су вођене 8. и 9. новембра 1885. г. на Св. Архангела у отступању када је много војске у окршајима изгинуло, и он Коста нестало, тако да су његови другови међу њима и наведени сведоци закључили да су он К. и друг им С. С. погинули или заробљени. Међутим ни К. ни друг С. после те борбе у којој су нестали до данас се никада и никоме нису јавили нити се о њима што чуло ни сазнало. Наведени сведоци утврђују да су у отступању водећи борбу са непријатељима прескакали више погинулих и рањених наших војника него што је било живих.

Према овоме испитом сведока доказано је, да је нестали К. у наведеној борби био у смртној опасности 8. и 9. новембра 1885. год. и да се од тога времена није жив јавио, нити се за њега прочуло више од 10 година. Овде су испуњени услови из т. 3. § 51. гр. зак. за оглашење несталог К. за умрлог, те га је суд овом пресудом прогласио за умрлог утврђујући као дан његове смрти 10. новембар 1885. год. када је последњи пут виђен како је то у диспозитиву наведено.

Суд је ценио приговор тужене стране да је тужбено тражење тужиље застарело, па је нашао, да је исти неуместан и неоснован јер је ово право

тужиље као брачне жене нестало лично и као такво не застарева, те се пропис § 930а гз. о застарелости не може односити на овакве случајеве.

Неоснован је и навод тужене стране да се по § 51. гр. зак. као дан смрти нестало лица сматра онај дан када су остварени услови под којима је допуштен проглас за умрлог а то је 10 година после 10 новембра 1885. год. дакле 1895., јер суд налази да се тако тумачење наведеног прописа не може примити, с обзиром да је у овоме случају доказано да је нестали К. био у смртној опасности, после које се више ништа незна о њему, те се то време има узети као време његове смрти, а не дан када су испуњени услови за проглашење“.

По призиву тужене стране, Апелациони суд у Београду пресудом од 19. априла 1938. године Пл. 387/38. потврдио је пресуду Окружног суда са разлога:

„Неумесан је призивни навод: погрешна правна оцена ствари, која се састоји у томе, што је први суд погрешно нашао, да у конкретном случају нема застарелости јер и по налажењу Апелационог као призивног суда први суд је правилно оценио право тужиље као лично право које јој као таквс не застарева, па се с тога на њега не односи пропис § 930а гз.

Не стоји ни навод у призиву да је први суд погрешно ценио пропис § 51. гз. тиме, што је за дан смрти нестало лица узео датум када се овај налазио у смртној опасности, већ је према призиву, требао за датум смрти узети датум када су остварени услови под којима је допуштен проглас за умрлог, што је по налажењу призивног суда, неумесно јер је први суд правилно прогумачио пропис § 51. гз. нашавши да се за датум смрти има узети и дан кад се нестали налазио у смртној опасности“.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду пресудом од 26. децембра 1938. године Рев. 1615. потврдио је пресуду Апелационог суда са разлога:

„Навод ревизије да је призивни суд дао погрешну правну оцену о спорној ствари не ценећи питање о застарелости тужбеног захтева по § 930а гз. и погрешно тумачећи пропис § 51. гз. — неоснован је, јер по оцини Касационог суда правилно призивни суд налази да у овом случају нема места примени с 930а гз. а тако исто Касациони суд налази да је призивни суд правилно протумачио пропис § 51. т. 3. гз. налазећи да се као дан смрти пок. К. има сматрати дан кад се он налазио у смртној опасности после које се више није јављао, а не тек по истеку 10 година, од тога дана, јер закон протек рока од 10 година тражи да би се нестали могао огласити за умрлог, а не прописује да ће се као дан смрти узети моменат кад су остварени услови под којима је допуштено проглашавање нестало лица за умрло“.

Наредбе судске могу се побијати правним леком само у колико се њима наређује прекид поступка. (Закључак Касационог суда у Београду од 20. децембра 1938. год. Рек. 452).

По правној ствари тужиоца В. прометне банке противу туженика Р. П., ради дуга — Окружни суд у Врању закључком од 27. августа 1936. год. По. 76/35, прекинуо је парницу са разлога:

„Тужена страна на данашњем рочишту истакла је да је утужена оригинална меница лажна, јер је очигледно да је тужену потписао њен муж — акцептант П., па је предложила да се поступак у овој ствари прекине у смислу § 255. грпп. а да се отвори кривични поступак противу тужилачке банке због употребе лажне менице.

Тужилачка страна приговорила је предњем предлогу тужене стране наводећи да примени поменутог законског прописа § 255. грпп. у овом случају нема места, јер се није обелоданило никакво кривично дело.

Упуштајући се у оцену умесности стављеног предлога од тужене стране суд налази: да има места прекиду поступка по овој правној ствари док се не сврши судски кривични поступак против тужилачке банке због употребе утужене менице, јер се упоређивањем рукописа потписа тужене Р. на утуженој меници са рукописом потписа акцептанта пок. П. П. које је суд сам извршио сходно § 411. грпп. појављује сумња да је акцептант пок. П. потписао на утуженој меници као издаваоца своју жену тужену Р.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.unibeverly.com Према томе у радњи тужилачке банке што је ову и овакву меницу употребила могло би стајати кривично дело из § 214. од. II. у в. § 215. т. 4. кр. зак. а утврђивање и пресуђење истог било би од одлучног утицаја на одлуку о правном спору“.

По рекурсу тужилачке стране, Апелациони суд у Скопљу закључком од 16. децембра 1937. године Пл. 824. укинуо је закључак Окружног суда са разлога:

„Рекурсни навод да су поднети приговори тужене стране под По. 76/35-3. од 24. октобра 1935. год. против осудског решења Окружног суда у Врању од 15. септембра 1934. год. бр. 3126/33. неблагоприятни неоснован је, пошто је у конкретном случају рок за подношење приговора био 15 дана по § 643. грпп. а не по § 651. грпп. јер спорна меница није поднета у оригиналу по старом грађ. суд. пост. приликом тражења предметног осудног решења да би имао да се примени рок из § 651. грпп. када сам суд испитује истинитост менице што овде не стоји, имајући у виду да суд није био у могућности да испитује да ли постоји сумња у истинитост менице или не са напред изнетих разлога, односно да ли има све законске услове ваљаности или не предметна меница, која је поднета уз акт тражења осудног решења у овереном препису.

Рекурсни навод да није ни било места прекиду поступка, јер је тужена наводно оспорила потпис на утуженој меници а то није сумња о постојању каквог кривичног дела, уважен је пошто, по нахођењу Апелационог суда, нема места прекиду поступка јер је првостепени суд средствима из грађ. парн. пост. вештачењем могао да утврди у грађ. поступку одлучне чињенице, од којих зависи обавеза тужиље § 255. грпп.“.

По рекурсу тужилачке стране, Касациони суд у Београду закључком од 20. децембра 1938. године, Рек. 452. одбацио је рекурс као недопуштен са разлога:

„Против закључка Апелационог суда у Скопљу као рекурсног од 16. децембра 1937. год. Пл. 824/37. којим је укинут закључак првостепеног суда о прекиду парнице и предмет враћен првостепеном суду на даљи поступак по правној ствари изјавио је рекурс пуномоћник тужилачке стране.

Међутим по § 256. од. II. грпп. наредбе издане по §§ 251. до 255 грпп. могу се побијати правним леком у толико у колико се њиме наређује прекид поступка.

Упуштајући се у оцену питања умесности изјављеног рекурса пуномоћника тужилачке стране с обзиром на цитирани законски пропис, Касациони суд налази да у конкретном случају нема места ревизионом рекурсу, пошто је закључком Апелационог суда Пл. 824/37. предлог о прекиду поступка одбијен одн. Апелациони суд нашао је да нема места прекиду поступка“.

Јован Д. Смиљанић

Ревизијско писмено кад не садржи ревизијске разлоге, одбацује Касациони суд а не првостепени парнични суд.

Против пресуде Окружног суда у Ужицу као призивног суда од 9. новембра 1937. год. Пл. 259/37., уложила је ревизију тужилачка странка преко свога заступника, али ревизија није имала разлоге у смислу § 600. тач. 2. грпп.

Срески суд у Б. Башти као парнични суд првога степена доставио је акта овога спора заједно са ревизијом преко призивног суда Касационом суду на разматрање и решење. Међутим Касациони суд својим закључком од 28. маја 1938. год. Рев. бр. 596/38. одлучио је: „Враћају се акта ове правне ствари првом суду, с тим да оцени допустивост ревизије“.

Образложење овога закључка је следеће:

„Поводом ревизије тужиоца В., Касациони суд је нашао да је потребно у смислу §§ 601. и 602. грпп., да први суд оцени допустивост ревизије тужиоцевог, па је стога и одлучио као у диспозитиву“.

Срески суд у Бајиној Башти као парнични првостепени суд према наведеном закључку Касационог суда — својим закључком од 25. августа 1938. год. П. 323/36. одлучио је:

www.uniliv.rs, Одбија се ревизија поднета овоме суду 11. децембра 1937. год. од стране заступника тужиоца В., из Б. Баште, на пресуду апелационог суда у Ужицу од 9. новембра 1937. год. Пл. 259/37. као недопуштена“.

Образложење овога закључка је следеће:

„По § 600/II. грпп. ревизија поред осталог мора садржавати одређено кратко означене разлоге из којих се пресуда побија. У противном ревизија се сматра као недопуштена, коју ће првостепени суд у смислу § 601/I. грпп. закључком одбацити... итд.“

Против овога закључка првостепеног парничног суда изјавила је тужилачка странка рекурс, па је Окружни суд у Ужицу као рекурсни суд својим закључком од 27. септембра 1938. год. Пл. 256/38. одлучио:

„Да се рекурс тужилачке странке В. Т. уважи, нападнути закључак Среског суда у Б. Башти од 25. августа 1938. год. П. 323/36. укине и предмет врати суду првог степена на даљи поступак“.

Образложење уз овај закључак рекурсног суда је следеће: „Првостепени суд сматра да је он надлежан, да по § 601. грпп. одбаци ревизију као недопуштenu ако иста не садржи ревизијски разлог и предлог како је то наведено у § 600. од. I. тач. 2. грпп. Ово изводи из закључка Касационог суда из Београда од 28. маја тек. год. Рев. 596/38., којим му је враћен предмет да у смислу §§ 601. и 602. грпп. оцени допуштеност ревизије тужиоцеве.

Међутим, рекурсни суд налази, да првостепени суд није надлежан да одбаци ревизију тужиоцеву као недопуштenu па иако иста не садржи ревизијски разлог и предлог, па је стога а на основу §§ 620. и 621. грпп. и одлучио као у диспозитиву овога закључка.

У § 600. грпп. лимитативно је наведено шта све једна ревизија треба да садржи, а по § 601. грпп. парнични суд првога степена само прекасно уложено или недопуштenu ревизију одбацује, иначе предмет шаље вишем суду, који цени ревизију у смислу §§ 603. и 604. грпп.

По § 607. грпп. уколико у одсеку за ревизију што друго није наређено — прописи о призиву вреде и за ревизију.

У § 596. грпп. изрично је наведено када се има сматрати недопуштена ревизија, у ком пропису није наведено да се ревизија има сматрати као недопуштена и онда када иста не садржи ревизијски разлог и предлог — § 600. од. I. тач. 2. грпп. Према томе првостепени је суд погрешно када је ревизију тужилачке стране одбацио као недопуштenu са разлога, што иста нема ревизијских разлога и предлога. У конкретном случају у питању ревизија има и призивне разлоге и предлоге, а умесност истих цени само виши суд, а никако први суд — §§ 607., 561. тач. 3., 565. и § 568. од. II. грпп.

Са свега изложеног суд је одлучио као у диспозитиву — § 621. грпп.“

Према наведеном закључку Окружног суда у Ужицу као рекурсног суда — Срески суд у Бајиној Башти као првостепени парнични суд поново је доставио акта ове правне ствари Касационом суду преко рекурсног суда на решење по уложеној ревизији тужилачке странке, па је Касациони суд својим закључком од 25. фебруара 1939. год. Рев. бр. 596/38. одбацио тужиоцеву ревизију са разлога:

„Поводом ревизије Касациони суд је нашао: да ревизија од тужиоца изјављена не испуњава све услове предвиђене у § 600. т. 2. грпп., јер не садржи кратко означавање разлога из којих се пресуда апелационог суда побија, тј. нису наведени ни изреком, ни јасним упућивањем у чему ревидент налази погрешност призивне пресуде, па је и донета одлука као у диспозитиву овог закључка — §§ 565. т. 3., 568. у в. § 607. грпп.“

Кас што се из предњег види — не да се закључити наша је упућивао Касациони суд у свом првом закључку.

Александар Мишровић
судија Окружног суда у Ужицу.

За примену §-а 471. тач. 4 а. гсп. меродавно је занимање продавчево у моменту закључења уговора.¹⁾

¹⁾ У вези нашег ранијег чланка о повреди §-а 471. гсп. учињене приликом трампе земље у селу за кућу у вароши („Бранич“ бр. 7. и 8. из

Б. Ј. тужио је пок. К. Ј., чији је преставник М. Ј., због својине, навео да је 27. јула 1922. год. са туженим пок. К. Ј. закључио правни посао о продаји дела наслеђа од покојног му деде М. и да је у моменту склапања уговора као и подизања тужбе био земљорадник. Како није имао довољно земље за отуђење, то је на основу §-а 471. гсп. тражио да се утврди да писмено, закључено између њега и пок. К. Ј. нема законске вредности и да тужиоцу припада $\frac{1}{4}$ заоставштине пок. М., у својину.

Тужени М. Ј. је навео да тужилац у моменту склапања правног посла тј. 27. јула 1922. год. није био земљорадник, већ ужарски трговац, о чему је поднео уверење надлежне општине.

Срески суд у Ш. донео је пресуду којом је тужиоца Б. Ј. одбио од његовог тражења као од тражења неоснованог.

У разлозима горње своје пресуде, суд је навео: „... Да тужилац у моменту закључења правног посла није био земљорадник, нити се бавио земљорадњом, те да у овом конкретном случају у опште нема места примени §-а 471. гсп. За важност једног правног посла нема утицаја ако касније у субјектима истог правног посла наступе какве личне промене, јер кад би се стало на то гледиште, па и касније наступеле правне чињенице могу да утичу на важност правног посла, онда правни саобраћај био би несигуран и ни један правни посао не би имао законске важности“.

По благовременом позиву тужиоца, Окружни суд у Ш., уважио је позив тужиоца, пресуду преиначио и пресудио: да закључени правни посао између тужиоца и пок. К. Ј. нема законске вредности и да тужиоцу припада $\frac{1}{4}$ наслеђа покојног му деде М., у својину.

Овакву своју одлуку Окружни суд донео је са разлога што сматра, да за оцену важности закљученог правног посла није меродаван моменат склапања, већ моменат подизања тужбе, а у времену истог тужиоцу је главно занимање било земљорадња, од којег је издржавао себе и своју породицу и није имао довољно земље за отуђење у смислу §-а 471. тач. 4 а гсп.

Касациони суд у Б. уважио је ревизију туженика и преиначујући нападну пресуду Окружног суда у Ш. одбио је тужбени захтев са разлога: „... У конкретном случају тужилац није био земљорадник, већ ужар, јер је имао протоколисану фирму у времену закључења овог уговора и он се благодиањем предвиђеним у §-у 471. гсп. не може користити, јер је смисао поменутог правног прописа да штити само земљорадника, а не и лица која су се раније бавила другим професијама, па доцније постали земљорадници, и траже да се користе §-ом 471. гсп. за раније закључене уговоре, чиме би се противно духу закона, створио несигуран правни саобраћај и фаворизирали несавесни људи — продавци“.

Примедба. — Уредбом о увођењу закона о извршењу и обезбеђењу од 9. јула 1930. год. — чл. 8. остао је и даље на снази § 471. тач. 4 а. гсп. Он има да важи док се не донесе нови јединствени закон о заштити минимума земљорадничког поседа. Неизвесно је када ће овај закон бити донет. С обзиром на компликованост питања не треба очекивати његово скоро доношење, тим пре што су се покушаји ранијих година да се § 471. гсп. распростре и на остале покрајине наше земље сломили о отпор самих тих покрајина. У тим покрајинама се желело на првом месту да се сачува слобода и сигурност промета. Има зато значаја да се одлуке по §-у 471. зсп. објављују, јер његово трајање свакако неће бити кратког века. Постоји још један други разлог да се јавност са овим одлукама упозна. Када се ради нови јединствени закон треба да се зна са којим се проблемима у овој материји пракса борила, тако да они у новом закону нађу своје правилно решење.

Одлука Касационог суда у овом питању интересантна је због тога што стоји на гледишту, да је за примену §-а 471. гсп. меродавно занимање продавчево које има у моменту закључења уговора, а не занимање у моменту подизања тужбе за раскид уговора.

1936. год.), доприносимо још један конкретан случај повреде овог законског прописа, санкционисане одлуком Касационог суда.

www.unilib.rs Оваква је одлука у супротности са начелном одлуком опште седнице Касационог суда бр. 5445. од 20. априла 1911. год., где је Касациони суд стао на супротно гледиште: да је меродаван статус и количина земље коју продавац поседује „... у времену кад се предузима извршење пресуде за приватна потраживања, одн. по времену кад земљоделац код суда приступа отуђењу непокретног имања, одн. по времену кад се подигне тужба за испуњење или раскид уговора о продаји и куповини земље“.

Одлука коју данас објављујемо била би у складу са цитираном начелном одлуком опште седнице Касационог суда само у том случају ако је закључени уговор већ извршен пре поднете тужбе, и то пре него што је тужилац од занатлије постао земљорадник, на тај начин што се купац убастинио или у земљишне књиге уписао. Међутим, ако уговор није извршен, меродаван је моменат тражења раскида уговора.

Према изложеном за оцену питања примене §-а 471. гсп. од битне и једине важности је утврђивање чињенице, да ли је закључени уговор у моменту подизања тужбе био већ извршен или не.

У наведним одлукама судови су пропустили да цене у опште ово питање, те постоји бојазан, да приликом решавања сличних случајева дође до погрешне примене цитираног законског прописа.

Станојло М. Јакшић
судија Среског суда у Смедереву.

Занатлије се сматрају трговцима када робу узимају у циљу прераде и препродаје.

Тужилачка страна у својој тужби навела је да је туженик дуже времена куповао код тужиоца у његовој трговини за потребе своје столарске радионице робу на кредит, док је тужиоцу на његовој згради радио извесне столарске послове у отплату дуга створеног узимањем робе на кредит. Приликом обрачуна установљено је да му је туженик за узету робу дужан још 20.045 динара.

Тужена страна не признаје тужбене наводе. Наводи да је приликом обрачунавања са тужиоцем тражио да му тужилац одбије 5% попушта, па пошто тужилац то није урадио, он је престао да буде његов муштерија и да га зато и тужи. Истиче приговор застарелости, јер је прошло више од једне године од како је роба узета.

Окружни суд у Косовској Митровици, пресудом својом, осудио је туженика на плаћање дуга, заснивајући своју пресуду на исказима сведока.

Што се тиче приговора застарелости, суд је нашао да није по среди потраживање дуга за кредитирање нетрговца да би имало места примени § 928 б) Грађанског закона, већ је овде у питању дуг који проистиче из обојстраног трговачког посла, пошто туженик робу од тужиоца није повлачио за своју властиту употребу и потрошњу, већ је исту повлачио у циљу прераде да би је као прерађену препродао — § 1. Трговачког закона.

По призиву тужене стране Апелациони суд у Скопљу пресудом својом потврдио је пресуду Округног суда, налазећи да се према § 1. Трговачког закона и § 17. Закона о устројству трговачког суда, занатлије сматрају трговцима у свима оним случајевима када сами набављају материјал од кога израђују своју робу.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду пресудом својом потврдио је пресуду Апелационог суда са разлога:

„Ревизијски разлог о погрешној правној оцени ствари т. 4 § 597 грпп. такође је неоснован. Призивни суд је, по нахођењу Касационог суда, с обзиром на чињеничко стање, утврђено од стране суда првог степена, а које је у свему усвојио и призивни суд, дао правилну оцену спорне ствари, наставши да тужбено тражење није застарело, јер према § 1. Трговачког закона и § 17. закона о устројству трговачког суда и занатлије се сматрају трговцима, када робу узимају у циљу прераде и препродаје. Па како је врста саме робе коју је тужени узимао од тужиоца као и количина исте таква, да је очигледно, да је у питању куповина материјала за израду столарских производа, што и тужени не спори, то таква куповина претставља обојстрани трговачки посао, те је правилан налаз призивног суда да се и питање застарелости у овом случају има ценити по § 166. Трговачког закона.

Правда од 3. априла 1939. год.

Надлежност за спорове између суповластичара рударских предузећа.

Према Закону о уређењу редовних судова рударску судску власт врше окружни судови у седишту апелационих судова за цело њихово подручје. Код тих окружних судова имају да се воде и рудничке књиге. За такве спорове на територији београдског Апелационог суда надлежан је Окружни суд за град Београд.

Поводом спора између суповластичара рудника око накнаде штете због самовласног искоришћавања рудника од стране једног повластичара београдски Апелациони суд је донео одлуку да је за расправу надлежно рудничко веће Окружног суда за округ београдски, а не Окружног суда за град Београд са разлога што код ова последња два нису још устројене рудничке књиге. Касациони суд је прихватио гледиште Апелационог суда у погледу надлежности Окружног суда за округ београдски, али не са горњег разлога, већ зато што овде није у питању искључива надлежност, која се не би могла ни споразумом парничних страна променити у смислу § 101. грађанског парничног поступка, него је допуштен у том погледу споразум.

Како у конкретном случају Окружни суд за округ београдски није одбацио тужбу, као ненадлежном суду упућену, а друга страна на првом роцишту није истакла приговор ненадлежности, то је самим тим искључена законска могућност да се надлежност суда узима у обзир, било по приговору туженог, било по званичној дужности. Зато се Окружни суд за округ београдски, после одржаног првог роцишта није више могао упуштати у оцену своје надлежности у смислу § 15. Закона о уређењу редовних судова и њу одбијати.

Политика од 5. априла 1939. год.

Ако жена својевољно напусти мужевљевоу кућу, онда нема право да тражи издржавање од мужа.

Тужиља лично и преко свога пуномоћника у својој тужби и на расправама је навела: да се 15. октобра 1931. године венчала са туженим у Ложи; да је код туженог остала све док је он није отерао од себе претећи јој смрћу; да се туженик од 18. јуна 1934. године, кад ју је отерао, за њу уопште није ни бринуо, тако да она живи од милости својих рођака. Зато моли да јој суд досуди 450 динара на име месечног издржавања. Докази упит код жупног уреда код Ложа и саслушање сведока; саслушање странке, сведоци и вештачи.

Туженик је навео преко свог заступника у своме одговору на тужбу, предлажући да се тужба одбије, пошто је тужба неоснована: да је тужиља сама отишла од њега, од стида и срамоте што је учинила бракомолство зашто је и осуђена; да је приликом напуштања дала изјаву да је од њега потпуно намирена и да се одриче даљег тражења; да тужиљи ово право није признато ни од духовних власти, које су надлежне да ово питање расправе, док се брак не разведе и, најзад, тужиља је млада, здрава, може зарађивати, па јој не би требало ништа досудити наиме издржавања, које јој туженик не признаје у принципу, који је службеник с малом платом. Докази: позивна пресуда Окружног суда Кпр. 28/36. својеручна изјава тужиље од 18. јуна 1934. г., саслушање странака, да је та изјава својеручна, вештачење потписа на истој и сведоци и вештачи.

Окружни суд у Велесу својом пресудом одбио је тужбени захтев из разлога:

„Да је тужиља А. своју изјаву, коју је својеручно написала и потписала 18. јуна 1934. г., дала својом слободном вољом, а на основу претходног споразума са својим тадањим мужем туженим Ј. Ово се утврђује исказима сведока М. А. и другим, који су сагласно посведочили да је тужиља ову изјаву пред њима својевољно и својеручно написала и потписала, односно да је тужиља пред њима изјавила да је потписала ову изјаву и да су после тога и они потписали исту изјаву. Како је тужиља у своме писменој изјави да више не жели да живи у заједници са својим мужем туженим Ј., с тим да од њега нема шта потраживати на име мираза и издржавања, то јој се на име издржавања, којег се једном и изрично одрекла писменој изјавом у присуству сведока, не може ништа ни досудити. Овакав спо-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

разум — претходни договор супружника, чији је заједнички живот био више немогућан, што се тиче њихових приватноправних односа, није забрањен, па је према томе поменута изјава тужиљина у смислу § 13. Грађанског законика пуноважна. Према уверењу суда тужиља А. је дала предњу изјаву из сопствених побуда и по споразуму са туженим Ј, зато што је и сама била свесна кривице, коју је учинила тиме, што је свога мужа туженог Ј. изневерила, о чему је и Срески суд у Кавадару донео одлуку и тужиљу осудио за браколомство (ову је пресуду потврдио и Окружни суд у Велесу). Ово се види и из другог дела предметне изјаве у којему је тужиља признала да је зачетак од другог лица, а не од туженог Ј.

Истина по § 109. Грађанског законика муж је дужан жену издржавати до окончања парнице — коју странка у моменту доношења изјаве у питању није била ни повела — јер се она све дотле сматра за његову жену, али исто тако и жена у браку има ово право само дотле док живи у заједници са својим мужем. Према томе, кад је тужиља напустила кућу свога мужа и престала вршити своје дужности, самим тим губи права, која су с тим дужностима скопчана — § 110. у вези са § 109. Грађанског законика. По § 24 Грађанског законика ко има какво право, дужан је и носити бреме с њим скопчано.

Суд је ценито и исказ тужиље, као странке, да је она била принуђена да предметну изјаву напише и потпише. Али суд оваквом њеном исказу није могао да поклони вере зато што се противе исказима напред наведених сведока, чији су искази, према уверењу суда, веродостојни“.

По призиву тужиље Апелациони суд у Скопљу својом пресудом потврдио је пресуду Окружног суда из разлога:

„Призивни навод о погрешној примени §§ 100. и 109. Грађанског закона је неоснован, јер по овом законском пропису муж је, истина, дужан да издржава своју жену, али све дотле док брак траје у сили и важности и док се она по закону сматра за његову жену. Међутим, брак између тужиље и туженог пресудом Старокатоличког духовног суда у Београду број 1665. оглашен је ништавним, па тужиља уопште по закону нема право на издржавање, а како је то утврђено да је својевољно напустила свога мужа и дала изјаву о томе, то јој не припада издржавање ни за време вођења бракоразводне парнице“.

По ревизији тужиље, Касациони суд у Београду пресудом од 4. новембра 1938. године Рев. 1922. потврдио је пресуду Апелационог суда из разлога:

„Тужиља у оправдању ревизије наводи погрешну правну оцену ствари § 597. т. 4. грп., јер §§ 100. и 109. Грађанског закона стављају у дужност мужу да издржава своју жену без обзира да ли она живи са њим у заједници или одвојено, нарочито док се између њих води бракоразводна парница, па је погрешно нахођење призивног суда да у овом случају жена нема право на издржавање. Изјава тужиље да се одриче свог издржавања је без вредности јер је дата под притиском туженог.

Ценећи овај ревизијски навод Касациони суд налази да исти не стјичу и да је призивни суд на утврђено чињеничко стање правилно применио материални закон. Тужиља је напустила кућу свога мужа својевољно, па по том основу нема право на издржавање, без обзира на њену изјаву којом се одрекла овог издржавања. Муж је дужан да издржава своју жену док траје брак, али по § 108. Грађанског закона жена мора да живи са мужем. У конкретном случају тужиља не доказује да ју је муж из куће истерао, већ је, напротив, утврђено да је она из куће туженог изишла својевољно, па стога нема право на издржавање, како је то правилно нашао призивни суд“.

Правда од 7. априла 1939. год.

Супрузи се могу и пред црквеним судом поравнати у погледу издржавања.

Борка Томић, из Белотића, повела је била парницу за развод брака са својим мужем, али до развода није дошло већ је брак остао у снази.

Пред црквеним судом њен муж се обавезао да ће је у року од месец дана позвати преко надлежног пароха на продужење брачног живота, а ако то не учини да ће бити дужан да јој даје издржавање. Он је у том

року није позвао, те је Борка тражила код средског суда да јој муж плати издржавање у смислу поравнања код црквеног суда. И средски и окружни суд одбили су тужбени захтев са разлога што жена може тражити издржавање од мужа само за време бракоразводне парнице, ако то црквени суд определи. У овом случају пак не постоји бракоразводна парница, а жена је дужна да иде за својим мужем и да живи тамо са њим, где он за сходно нађе, као што је и муж дужан кућом управљати и о жени се старати.

Што се тиче изјаве мужевљеве, дате на записнику код црквеног суда да ће бити дужан да жени даје издржавање, ако је у означеном року не позове преко пароха на продужење брачног живота, судови су нашли да је она без икакве важности и утицаја на решење овог спора, јер је такав уговор по закону забрањен. По грађанском законнику (§ 107.) „што год се са намерењем и одређењем брака слаже, оно све припада суружницима као и права и дужности, нити се што противу личних права одредити може“. Несумњиво је да су лична права мужа старешинство у кући и захтев да жена код њега живи. Како у овом случају жена пренебрегава своје дужности и не живи код свога мужа, не може тражити ни права од истог, т. ј. да се муж о њој стара и издржава је.

Касациони суд се није сложио са овим гледиштем нижих судова у погледу правног значаја изјаве мужевљеве, дате пред црквеним судом односно позива жене за продужење брачног живота и давања издржавања. Ово стога, што је баш црквени суд и био надлежан за овај случај, пошто је код њега био поведен поступак за развод брака, а затим обустављен. Како муж у смислу своје изјаве код црквеног суда није позвао своју жену преко надлежна пароха на продужење брачног живота, то је дужан да јој даје издржавање по том уговору код истог суда, који уговор није противан јавном моралу, будући да се муж и жена у материјалном погледу могу да равнају. Зато је Касациони суд укинуо обе пресуде нижих судова.

Политика од 17. априла 1939. год.

Кад није уговорен отказни рок локала или стана, онда је рок за отказ 14 дана.

Средски суд у Шапцу, у једном конкретном случају, укидајући отказ локала, наводи у својој пресуди:

„Странке су сагласне да су пре четири године закључиле усмени уговор о закупу локала без одређеног времена трајања и са закупном ценом од 100 динара месечно, и да се туженик у овом закупном добру налази од пре четири године непрекидно, па и данас.

Тужилачка страна је извршила отказ 22. септембра 1938. године за 8. новембар исте године.

По § 655. тач. 3 грпп. закупи, чије је трајање дуже од годину дана, могу се отказати у року од најмање три месеца.

Како је утврђено да закуп спорног добра већ траје четири године, без свога уговореног рока трајања, а пошто је тужилачка страна отказ истог закупа извршила у крајем року од три месеца, то је суд нашао да тужилачка страна није извршила отказ у законском року“.

С овом пресудом Средског суда а по призиву тужилачке стране, Окружни суд у Шапцу није се сложио, већ је отказ локала одржао на снази из разлога:

„Погрешно Средски суд узима да је у конкретном случају меродаван у погледу рока за отказ § 655. грпп., јер чл. 10. Уводног закона за грађански парнични поступак наређује да се прописи Грађанског закона у погледу отказних рокова не мењају. Према томе, кад није случај уговореног рока за отказ, онда је меродаван пропис § 701. Грађанског закона, по којему је рок 14 дана за отказ, а тај је рок у овом случају одржан“.

Са пресудом Окружног суда, а по ревизији тужене стране, сложио се Касациони суд у Београду, налазећи да је правно схватање призивног суда правилно и да се на спорни случај, пошто нема уговореног рока за трајање закупа, има применити пропис § 701. Грађанског закона, који је по чл. 10. Увод. закона за грађ. парн. пост. остао у важности. Пропис § 655,

гач. 3 грпп. примењује се само на случајеве кад је уговорен рок трајања закупа, а овде тај случај није, јер је тужени без уговореног рока трајања закупа остао у закупном добру четири године“.

Правда од 18. априла 1938. год.

За штете нанесене друштву од стране његових чиновника, чланови управе акционарског друштва не одговарају као јемци.

Бивши управник Бановинске штедионице у Смедереву, за време док је вршио ту дужност, извршио је неколико злоупотреба, којима је штедионицу оштетио сумом од преко сто хиљада динара. За ова дела, он је од стране Окружног суда у Смедереву осуђен на казну као и накнаду причињене штете, коју је штедионица делимично наплатила продајући имање осуђеног. За остатак ненаплаћене штете штедионица је подигла тужбу против бивших чланова управног и надзорног одбора, налазећи да су они одговорни за њу, јер нису вршили своју дужност контролисања управниковог рада.

По приговору тужених чланова управе, и Окружни и Апелациони суд узели су да је тужбено тражење штедионице застарело, јер је прошло више од три године од дана кад је она сазнала за штету, причињену од бившег управника до подношења тужбе. Ово с тога што је штета и њена величина утврђена вештачким прегледом књига штедионице, који је прочитан на претресу по кривици бившег управника и из тог протокола вештачења штедионица, односно њени претставници могли су да се увере да ли су чланови управног и надзорног одбора вршили своју дужност коју им закон прописује. Зато се као почетак рока застарелости узима дан, кад је изречена кривична пресуда бившем управнику. Зато је штедионица одбијена од тражења.

Пресуду Апелационог суда потврдио је и Касациони суд. Околност што штедионица онога дана, кад је донета кривична пресуда, није знала, колико ће се од ове штете наплатити из имовине бив. управника по истој пресуди да би могла за остатак тужити чланове управног и надзорног одбора, по нахођењу Касационог суда, без утицаја је на застарелост тужбеног тражења, пошто обавеза поменутих чланова управе да у смислу чл. 45. и 50. Закона о акционарским друштвима накнаде друштву (штедионици) штету, коју би му нанели неправилним вршењем своје дужности, није јемачка обавеза, нити је условљена немогућношћу наплате од стране одговорног чиновника. Исто тако је без утицаја и околност, што кривична пресуда противу бившег управника није била извршена, јер то није било потребно за сазнање оштећене штедионице о постојању и висини штете.

Политика од 18. априла 1939. год.

Држава не одговара за накнаду штете ако тужилац једновремено није поред државе тужио и одговорне чиновнике.

Тужилац је у својој тужби навео да тужи државу за накнаду штете, коју су му нанели државни органи, погрешно примењујући прописе Закона о чиновницима и Закона о устројству војске и морнарице, услед чега није преведен у виши чин и положај, иако је испунио све законске услове за то.

Тужена страна је у свом одговору на тужбу навела да је тужбени захтев неуместан са разлога што је држава правно лице и као таква не може чинити штете, већ могу само њени органи, који одговарају по члану 78. Закона о чиновницима те је тужилац, ако је оштећен, морао да тужи оног чиновника који му је штету учинио, а поред њега државу.

Окружни суд за град Београд одбио је тужбени захтев. У образложењу своје пресуде суд наводи:

„Тужилачка страна у тужби и на последњој расправи тражила је накнаду штете, коју је неправилним радом противзаконим актима органа управно-административних власти претрпела, и то у томе што јој је неправилно снижен додатак на купоћу; што је погрешно разврстана; као и због тога, што је имала трошкаве око подношења тужби, молби и тако даље.

Овакво тражење тужилачке стране у основи, па следствено и у количини, неумесно је.

www.uniliv. Ако би се узelo да је тужилац повређен у свом интересу и да је оштећење за тужилачку страну заиста наступило неправилним актима органа административно-управне власти, на чему тужба инсистира, онда би тужилац имао могућности, да ово своје право брани, материјални интерес штити тужбом, управљеном административно-управном суду противу онога органа, чијом је неправилном радњом проузрокована повреда његовог интереса и тим путем остварује заштиту права и интереса. У том случају за расправу спорног питања био би недопуштен редован правни пут, пред овим судом и тужба би се имала с обзиром на пропис § 335. у вези § 40. грпп. одбацити.

Но тужилачка страна једноставно формулише свој тужбени захтев као накнаду штете и како се тражење накнаде штете може у поступку пред редовним судовима остварити, то се је овај суд упустио у оцену овога питања и у мериторно расправљање захтева, па је нашао:

Накнада штете у редовном поступку, а по одредбама Грађанског закона може се тражити, ако потражилац исте докаже да се она догодила кривицом некога § 800. Гр. зак., а поред накнаде стварне штете може се тражити и изгубљена добит, ако се докаже да је штета нанета долозно односно кулпнозно — § 819 Гр. зак.

У државној администрацији постављен је изванредан ред у погледу постављања, премештања, пензионисања и разврстања чиновника и органи власти, који на тим пословима раде чине то по томе утврђеном реду, а у приликама и по својој дискреционој моћи у границама закона.

Редовни судови не могу се упуштати у правилност или неправилност рада и одлучивања органа административне власти, осим ако није у питању злоупотреба која улази у домен кривично-правне одговорности дотичног органа.

Према томе, кад нема доказа о штети, нити пак да је она кривицом органа наступила за тужилачку страну, то тужилац не може ово своје тражење овако ни постављати те га је од истог ваљало одбити.

Неумесно је позивање тужилачке стране на пропис члана 25. Закона о судијама, јер овај пропис регулише однос судија редовног суда и судско-административног особља у вези закона о уређењу редовних судова у погледу накнаде штете према држави, где ни у ком случају не долазе у обзир чланови државног савета, нити пак органи управно-административне власти. Но и кад би се прихватило противно тумачење т. ј. да се пропис члана 25. Закона о судијама може применити и на овај случај, и по овоме основу, овако је тражење накнаде штете застарело, јер је протекло од последње радње и одлуке Државног савета и административно-управних власти до подношења тужбе више од девет месеци, који је рок по пом. зак. пропису довољан, па да се једно потраживање ове врсте укаси.

Поред овога по § 78 Закона о чиновницима, уколико се тиче управно-административних власти за штету причињену њиховим неправилним радњама држава може одговорити само супсидијерно уз лице, чиновника, које је штету причинило. У противном тужбено тражење, ако се не тужи и чиновник, застарела такође за девет месеци, па како је ова застарелост истакнута а она постоји, јер тужбом није обухваћен ни један од чиновника, чије су радње по тужби проузроковале оштећење, то се и по овоме основу тражење тужилачке стране појављује као неумесно и застарело“.

По призиву тужиоца, Апелациони суд у Београду потврдио је пресуду окружног суда из разлога:

„Призивни навод погрешне примене материјалног права и погрешне оцене писмених доказа, из којих би се видело, да је тужени стварно оштећен неумесан је, јер је први суд правилно нашао и правилно применио пропис § 800. г. з. а да се накнада штете може тражити само кад се докаже да се она догодила кривицом некога, а ту кривицу тужилац није доказао, пошто је тужио државу, а држава као правно лице не може штету ни причинити него је само могу причинити њени органи, а њих тужилац не тужи.

Призивни навод да је први суд погрешно нашао, да је разврставање чиновника дискреционо право управне власти неуместан је, јер и по налажењу овога суда то право лежи у дискреционој власти ресорног министра за што он не може одговорити, па ни држава за накнаду штете. Неуместан

је и **привизни навод** да је први суд погрешно нашао да се редовни судови не могу упуштати у оцену правилности или неправилности рада и одлука управних власти, јер и по налажењу овога суда редовни судови се упуштају у оцену правилности или неправилности рада управних власти, односно органа само у случају кривичне правне одговорности“.

По ревизији тужиоца, Касациони суд у Београду потврдио је пресуду Апелационог суда из ових разлога:

„Не постоји навод ревизије о погрешној правној оцени привизног суда, јер је по оцени Касационог суда привизни суд дао правилну оцену о спорној ствари налазећи да тужилац нема права на тражење накнаде штете од државе, пошто по § 78. Закона о чиновницима држава само супсидијарно одговара за штету коју њени органи при вршењу дужности незаконитим радом причине трећим лицима, а првенствено за ову штету одговарају сами органи чиновници који морају бити тужени заједно са државом, па како у овом случају одговорни државни органи нису уопште тужени, то не може бити речи ни о одговорности државе за тражену накнаду.

Навод ревизије да је на овај случај требало применити пропис § 25. Закона о судијама, по коме сама држава може бити тужена за штету коју судија при вршењу дужности нанесе трећем лицу, неоснован је, пошто се овај пропис односи на судије редовних судова, а не и на административне органе који су овде у питању, те с тога наведеном законском пропису у овом случају није ни било места“.

Правда од 19. априла 1939. год.

Путем поравнања купац не стиче право својине на продату имовину, те се она може оптеретити све до издавања тапије као продачева својина.

Тужилачка страна тражи да тужени Ж. С. скине прибелешку са имања које је он изабавио путем судског поравнања од Х. М., јер је ова прибелешка стављена после закљученог поравнања, односно пошто је продавац Х., као дужник туженог Ж., престао бити сопственик овог имања. Упротивно, да му судска пресуда призна право по коме ће сам моћи тражити скидање прибелешке.

Тужени Ж. С. навео је да је тражење тужилачке стране неосновано по томе што је прибелешку на имање његовог дужника Х. М. ставио пре него што је поравнао о преносу овог имања на тужилачку страну суд уважио, као и да поравнањем имање још није прешло у својину на тужилачку страну као купца, јер је пренос пуноважан са издавањем тапије на прибављено имање.

Окружни суд у Лесковцу, пресудом од 4. новембра 1932. године број 15692 осудио је туженика да скине терет са разлога:

„Упуштајући се у оцену навода и доказа противничких страна, суд налази да је тражење тужилачке стране основано по томе што је тужени Ж. ставио прибелешку на имање, — продату кућу његовог дужника Х. М. после закљученог поравнања пред Првостепеним судом, без обзира што је поравнање уважено, дакле после преноса права својине на тужичеву страну, јер је поравнање судом потврђено равно извршној судској пресуди, којом се досуђује или признаје право својине — § 144. — 146. гр. суд. пост.

Дакле тужилачка страна закљученим поравнањем стекла је право својине на кућу која је предмет прибелешке од стране тужене стране.

Неоснован је приговор тужене стране да је само судом потврђена тапија доказ о праву својине непокретног добра јер се по § 232. Гр. з. и законодавног решења од 13. јула 1850. године до установљења баштинских књига, преношење непокретности врши путем тапије и других уговора о преносу. Према томе, уговор о поравнању равна се тапији као исправа о својини непокретности.

С ових разлога поравнање судом потврђено не садржи само тражбено право, како је тужена страна навела, већ сачињава исправу о преносу непокретности. Ово с обзиром и на наређење § 144/146. гр. с. пост., којем се поравнању даје важност судске пресуде, којом је досуђено или признато право својине, а по коме се издање тапије у свако доба може захтевати и реализовати.

Према изложеном, пренос непокретности путем поравнања не може побијати тужени Ж. као поверилац продавца Х. М. на имању тужиоца,

WWW.UNILIB.RS

кад је он само хирограферни поверилац у моменту закључења поравнања и кад је поравнањем уговорено да се имање преноси без терета, а њему као хирограферном повериоцу остаје право по § 303. а) гр. з. да може тражити поништај уговора о поравнању, ако сматра да је поравнање на његову штету закључено. Дакле, овим наређењем законика даје се могућност хирограферним повериоцима да противу несавесних дужника војују, али хирограферни повериоци немају права да на штету трећих лица, која ступају у уговорне односе са њиховим дужницима предузимају акције којим се ниште ови уговорни односи, на штету тих трећих лица у колико су ова лица савесни уговорачи“.

По незадовољству тужиоца и туженог, Апелациони суд у Скопљу пресудом од 29. априла 1936. године Пл. 413. преиначио је пресуду Окружног суда и тужиоца одбио од тужбеног захтева из разлога:

„Кад је тужилачка страна признала да је имање са кога тражи скидање терета купила од М. Х. путем поравнања а потом тужени исто имање оптеретио прибелешком ради обезбеде 39.000 динара потраживања од продавца Х., онда је погрешан налаз суда да је тужени ставио прибелешку после преноса права својине дотичног имања од поменуте Х. на тужиоца А. и да је зато тужени дужан да скине стављени терет, а погрешан је зато што се код наређења чл. 58. Уредбе о образовању рада код судских и иследних власти не може узети да је тужилац путем закљученог поравнања стекао право својине оптерећеног имања, већ је то право по поменутом пропису могао да стекне само путем преноса тапије. Па како то није учињено до дана када је тужени оптеретио имање, то се тужилац има одбити од тражења у тужби као неоснованог на закону“.

По жалби тужилачке стране Касациони суд у Београду решењем од 30. децембра 1938. године оснажио је пресуду Апелационог суда“.

Правда од 24. априла 1939. год.

Келнери имају права на накнаду за прековремени рад, ако он прелази законом предвиђено време трајања рада без обзира да ли је њихов рад ефективан.

Тужбом се наводи да је тужилац код туженика радио као келнер, да је имао 600 динара месечне плате, а да је радио 13 часова дневно односно 3 часа прековремено. Па како по § 10 Закона о заштити радника има право на накнаду за прековремени рад, то је тражио да му се она и досуди.

Туженик истиче да је тужбено потраживање застарело и да тужилац није имао потребе да у његовој радњи ради прекровремено. Наводи и то да је тужилац био дужан да и недељом ради, те му према томе не припада никаква награда за прековремени рад.

Трговачки суд у Београду није усвојио тужбени захтев из разлога:

„Да је тужилац са тужеником, приликом ступања у службу, склопио писмени уговор по коме је тужилац имао да ради од 7 сати ујутру до 8 и 9 часова увече према послу, а да о прековременом раду није ништа било уговорано. Тако исто тужилац је изјавио да ни доцније приликом исплате редовне награде нити којом другом приликом није тражио награду за прековремени рад. Међутим, према пропису § 210 закона о радњама ако о начину и обиму службе није ништа закључено, службопримац ће вршити службу примерно околностима. Стога тужилац нема права да потражује накнаду за прековремени рад, јер је његова плата била уговорена с обзиром на природу посла у радњи, те је био дужан да ради онолико колико то посао захтева.“

Тако исто суд сматра неоснованим тражење тужбено да му туженик плати и све време које је радио у дане недеље као прековремени рад, с обзиром на пропис § 14 тачке 2 Закона о заштити радника према коме помоћно особље каванских, гостионичарских и хотелских радњи може радити по цео дан и недељама. Па како је тужилац био запослен као келнер у кавани, односно у хотелу, то се тужбено рад не може сматрати као прековремени у ове дане“.

Ову је пресуду, по призиву тужилачке стране, потврдио Апелациони суд у Београду из разлога:

„По нахођењу Апелационог суда тужилац је могао са туженим уговорити да буде на раду од 7—20 и 21 час према послу који је вршио с обзи-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ром на природу посла и с обзиром на то, да уговорено радно време није могло бити испуњено ефективним радом. Да је законодавац само на такав рад мислио, када је забрањено радно време дуже од 8 односно 10 часова дневно види се из прописа § 7 поменутог закона. У § поменутог закона, законодавац је прописао да се у радно време не урачунава одмор у току самога рада који је законом, уговором или обичајем за поједина предузећа или за поједине категорије предузећа предвиђен. Ноторна је чињеница да се рад једнога келнера састоји у повременом услуживању посетилаца локала, којих је кад мање кад више, и да се његово радно време не састоји у непрекидном и ефективном раду, као што је случај са фабричким, рударским и обичним мануелним радницима, кројачким, обућарским, браварским, грађевинским и др. радницима. Рад једнога келнера не може се идентификовати, са радом других мануелних радника, чије радно време је испуњено непрекидним радом; келнер с времена на време послужи кога госта па се одмара док не наиђе посао а они други раде без прекида и својим напорним радом стварају нешто видљиво, опипљиво и у колико више уложе радне енергије резултат њиховог рада је већи. Зна се тачно шта један радник може да да за време осмочасовног рада и законодавац је хтео да радника заштити од прекомерног експлоатисања од стране послодавца и од великог и брзог трошења радне енергије, како би га умереним радом и добрим одмором оспособио за рад и привређивање у што дужем периоду времена. Законодавац је морао правити разлику између стварног рада једнога радника, чији се рад састоји из великих напора и непрекидних покрета и одмора који радник мора уживати у току рада. Зато је и стипулирао да се одмор у току рада не рачуна у радно време, имајући на уму ноторан факат да се стварни рад једног келнера састоји — траје за време од неколико часова — ујутру у подне и увече, за време обеда, одмарајући се у међувремену.

Апелациони суд стоји на гледишту да тужилац, иако је био у локалу, где је и становао 13 или 14 часова дневно, није све време проводио у ефективном раду, те не може имати право на прековремени рад у толико пре што је ову дужину раднога времена сам са тужеником уговорио и према томе, за свој рад довољно награђен. Да је тужичево разлагање о томе као да је ефективно био у раду 13 или 14 часова неумесно и нетачно, најбољи је доказ и у томе што на овај начин тужилац у радно време рачуна и време проведено ради свој личног обеда о доручку, ручку и вечери. Зато и Апелациони суд има уверење да тужилац стварно није радио више времена, но онолико колико је дозвољено законом о обезбеђењу радника. Исто тако, Апелациони суд налази да уговорено време у недељне и празничне дане између тужиоца и туженика није у опречности са наређењима закона о заштити радника § 14, пошто рад помоћног особља недељом и празником није забрањен у хотелским радњама, из чега излази да се тај рад може регулисати индивидуалним уговором, што је овде несумњиво случај. Према томе, тужилац не може имати право на прековремени рад ни у празничне дане, јер је такав рад приликом ступања у службу са тужеником уговорио“.

По ревизији тужиоца, Касациони суд у Београду укинуо је обе пресуде из разлога:

„Погрешно Апелациони суд у својој пресуди а у образложењу на страни 5 налази да је тужилац могао са тужеником уговорати и дужи рад од предвиђеног у § 6 и 8 Закона о заштити радника. Ово је погрешно стога што у горњим законским одредбама, а специјално у члану 6 ст. VI изузично стоји да у осталим предузећима, сем индустријских и рудничких наведеним у § 1 овог закона радно време траје од 8—10 часова према природи и тежини посла. Како је пак неспорно да је туженикова радња трговачка у см. § 1 закона о заштити радника, то онда јасно произлази да се радно време преко горе наведеног максималног трајања не може ни уговорити, те је према томе такав уговор ништаван са гледишта позитивних законских прописа. Да је ово тачно, јасно произлази из одредбе § 122 у в. § 124 закона о заштити радника који прописују и казне за власника предузећа који присиљава директно или индиректно своје помоћно особље да ради преко времена прописаног у § 6 и 8 закона о заштити радника. Из горњег јасно произлази да је уговор о прековременом раду дозвољен само онда, кад он не траје више од 10 часова дневно, у коме се случају вишак рада преко 8 а до 10 часова има сходно одредби § 10 з. о з. рад. платити као прековремени.

WWW.UNILIB.RS

Да ли је пак нормално радно време одређено у границама од 8—10 часова за каванску радњу, има се процењивати и према уредби која је споменута у последњем ставу § 6 з. о зашт. рад. Из овога јасно излази, да ако је радно време за каванску радњу предвиђено 9 сати онда се преко овог може уговорити само још 1 сат више, што претставља прековремени рад.

Разлагање Апелационог суда у ставу V образложења су према томе протививако духу тако и горњим одредбама и као таква не могу ни служити као законска база за оцену тужбеног тражења.

Исто тако и разлагање Апелационог суда о суштини рада једног келнера а на име „да се рад келнера састоји у повременом послуживању посетилаца локала и да се његово радно време не састоји у непрекидном и ефективном раду“ без утицаја је на само трајање радног времена, које је уговором између парничара одређено како то тврди Апелациони суд од 7 па до 20 или 21 час, јер за овакав рад нису прописане у з. о зашт. рад. никакве правне последице.

У овом делу образложења како и у делу по ст. VI пресудом Апелационог суда је састављена са таквим недостатцима и противречностима да ју је немогуће са сигурношћу испитати. Ово стога што је поред утврђења Апелационог суда у ст. V да је радно време уговорено од 7—20 или 21 часа као и да је за то време тужилац био на дужности ст. VI ипак Апелациони суд утврђује да тужилац није проводио 13 или 14 часова на раду. Даље Апелациони суд има уверење да тужилац стварно није радио више времена но онолико колико је дозвољено по Закону о обезбеђењу радника.

Из оваког образложења с обзиром на разлагање Апелационог суда у последњем делу не произилази јасно шта Апелациони суд сматра као критеријум за дужи рад од онога што је по закону о осигурању радника дозвољено па према томе није ни утврђено да ли је тужилац имао прековремени рад. Ова противуречност и нејасност још више се показују у претпоследњем ставу образложења у коме Апелациони суд тврди да тужилац нема право на накнаду за прековремени рад јер је такав рад тужилац уговорио са тужеником. Стога је Касациони суд у овом делу пресуду Апелационог суда укинуо као ништавну тач. 9 § 571 у в. § 597 тач 1 грпп.

Оцена Апелационог суда да је тужилац за свој рад довољно награђен је такође без законског ослоња, а та је оцена правно ирелевантна по тражење изнето у тужби, по којој се тражи накнада за прековремени рад а не повећање основне плате услед тога што је уговорена плата недовољна.

Исто тако не стоји ни правно разлагање и оцена Апелационог суда односно времена provedеног за време доручка, ручка и вечере, јер по § 7 закона о заштити радника у радно време не урачунава се само одмор у току самог рада који је законом, уговором или обичајем за појединца предузећа или за поједине категорије предузећа предвиђен. Према томе, не постоји утврђење суда да ли је такав одмор тужилац у току рада имао у времену службе или не. Само такав одмор може да се не урачунава у радно време.

Исто тако је неосновано и погрешно правно схватање Апелационог суда да уговорено радно време у недељне и празничне дане између тужиоца и туженика није у опречности са наређењима закона о заштити радника — § 14 — пошто рад помоћног особља недељом и празником није забрањен у хотелским радњама. Ово је неосновано и погрешно стога што је одредба § 14 у в. § 12 закона о заштити радника укинуто доцнијим законом о радњама од 9 новембра 1931 године.

Правда од 26. априла 1939. г.

За тужбу Окружног уреда противу послодавца због неплаћеног доприноса нису надлежни редовни судови.

Окружни уред за осигурање радника у Скопљу поднео је Среском суду тужбу противу А. Р., хотелајера због неплаћеног радничког доприноса и срески суд је А. осудио на плаћање. Међутим, окружни суд у Охрид у поништио је пресуду среског суда и одбацио тужбу налазећи да у овом случају није допуштен редован правни пут, јер су ови спорови према §§ 10, 11 и 42 Закона о осигурању радника, одузети од судске власти редовних судова. За наплату доприноса платежни налози издају се од самих окружних уреда а по § 42 истог Закона ти платежни налози, као извршне јавне ис-

праве извршују се и наплаћују од обвезаних лица административним путем преко властитих органа средишњих уреда.

Одлуку Окружног суда потврдио је и Касациони суд, као правилну и на закону основану без обзира на то што је спорно потраживање окружног уреда обезбеђено прибелешком на имање обвезаног лица, које је обезбеђење правдано тужбом код суда, пошто би се, по нахођењу Касационог суда, прибелешка могла оправдати и платним налозима самог Окружног уреда, као извршном јавном исправом у смислу § 2 Закона о извршењу и обезбеђењу.

Политика од 29. априла 1939. г.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник **Др. Михаило Илић**. Садржај бр. 4. књ. XXXVIII, за април 1939.: Чланци: Др. Александар Билимовић: Индикативне и нормативне науке, Др. Љубомир С. Дуканац: Економија и политика, Др. Војислав М. Грол: Теорија институције Мориса Ориуа. — Правна политика. — Економско финансијска хроника. — Административна хроника. — Судска хроника. И т. д.

Југословенски економист. Главни уредник **Др. Душан М. Пантић**: Садржај бр. 4. Год. IV, за април 1939. год.: Др. Душан М. Пантић: Специјалан порески допринос са својим стопама, Никола Мирковић: Финансије фашистичке државе. — Привредни и друштвени живот. — И т. д.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници: **Др. Едо Ловрић** и **Др. Иво Политео**. Садржај бр. 4. Год. LXV, за април 1939.: Из раднога права од Др. Анте Кунтарића, Још о значењу § 440 о. г. з. од Др. Мирослава Мухе, О дану сазнања за пропуштање код повраћаја у пријављене стање због пропуштања првог рочишта од Ивана Цурића, О продуженом кривичном дјелу од Др. Александра Гавеле, Трошкови излучних партија од Михајла Вуковића, Хаварија у сухоземном саобраћају од Др. Антуна Дабиновића. — Оцјене и прикази и т. д.

Наш саобраћај, месечни часопис за железнички, поморски и речни саобраћај. Одговорни уредник **Јован М. Јовановић**. Садржај бр. 5. год. I, за мај 1939.: Нови буџет од инж. Николе Ђурића, Децентрализација железничке управе од Хојса Франца, Заштитне табле за железне конструкције надвожњака и заштита дрвета од ватре од инж. Емила Крика, Брзине на нашим пругама узаног колосека од инж. Владимира Стехлика, Психотехника у служби саобраћаја од Др. Златка Преграда, Разлика између новог и садашњег сигнала Правилника — објашњење новог Правилника од Јосипа Бриски, Пензије службеника државног саобраћајног особља од Александра Давинића, О трасирању пруге Чрномељ-Врбовско од инж. Макса Клодича, Спор око вађења потопљеног пароброда „Авала“ од Др. Владислава Брајковића. — Пракса. — И т. д. Додатак: Законодавни део — прописи — упутство — расписи.

Полиција, часопис за политичко-управну, полицијску, судску и самоуправну праксу. Уредник **Васа Лазаревић** са уређивачким одбором. Садржај бр. 4. год. XXVI, за април 1939.: чланци и расправе: Потребне измене и допуне у Закону о држављанству од Др. Душана Љ. Пантелића и Др. Борислава Т. Благојевића, Пројекат Закона о испунима (наставак) од Др. Ј. Кулаша, Кривична одговорност лекара и надрилекара (наставак) од Др. Ј. Кулаша, Организација италијанске полиције од Др. Еугена Гудца, Једна ноћна патрола са женском криминалном полицијом у Берлину од Др. Мање Шамић, Како полиција путем науке идентификује ватрено оружје од Т. Саобраћајне незгоде у Прагу од Др. Антоњина Велнера. — Пракса. — Судска пракса. — И т. д.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник Стојан Јовановић. Власници и издавачи: Др. Иво Матијевић и Стојан Јовановић. Садржај бр. 4. год. VIII, за април 1939.: Инострано право: Др. Терек Геза: Правосуђе у Мађарској. — Јавно право: Др. Јован Стефановић: Услови за стицање и вршење права гласа код нас. — Грађанско право: Др. Милан Шкерљ: Чланство у органима привредних задруга, Др. Стојан Јеремић: Жалба због ништавости пресуде Берзанског изборног суда по члану 5 Угпд., Мирослав Бритвић: Судска изјава последње воље с обзиром на Грађански законик за Краљевину Србију. — Кривично право: Милован Ђ. Гојковић: Приватни учесник има право предавати непосредну оптужницу, Милија Н. Булатовић: Саучешће у војним кривичним делима. — И т. д.

Словенски правник, гласило друштва „Правника“ в Љубљани. Уредник Др. Рудолф Сајовиц. Садржај бр. 3.—4. год. LIII, за април 1939.: Др. Владимир Равнихар: Об петдесетлетници „Правника“, Др. Милан Шкерљ: Омејитве пословања господарских задруг, Др. Владимир Кукман: Управна деконцентрација по § 101 финанснега закона за лето 1938/39., Милош Лечник: Двоје спорних впрашањ из рехабилитацијскога права. — И т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 7. априла до 9. маја 1939. год.

Бр. 84.-XXIV, од 15. априла 1939. год.: 176) Уредба о заштити од ваздушних напада — 177) Уредба о продужењу рока за измену наплатака на постојећим товарним колима. — 178) Надлежност Пољопривредне огледне и контролне станице у Загребу. — 179) Допуна Правилника о постизању дозволе и вијању заставе за резервне поморске официре на трговачким бродовима на мору. — 180) Списак скраћених телеграфских адреса усвојених за званични телеграфски саобраћај. — 181) Исправка Упутстава за извршење буџета државних расхода за 1939/40. годину.

Бр. 86.-XXV, од 18. априла 1939. год.: 182) Споразум између Краљевине Југославије и Краљевине Италије по питању држављанства становника села Миховљана. — 183) Уредба о обавезном обезбеђењу усева и плодова од града на подручју Дринске бановине. — 184) Забрана лова смућа до 30. априла 1939. — 185) Измене и допуне Правилника о финансијско-рачуноводственој и благајничкој служби код Управе државни шума и Управе државних рударских предузећа и њихових подручних устава Бр. 11220/36. године. — 186) Упутства за попис и процену вредности државне имовине, стварних права и терета Управе државних шума. — 187) Правила о давању државне стипендије студентима рударске технике у Краљевини Југославији. — 188) Оснивање Отсека за врховни надзор над ловном привредом, ловачки спорт и туризам и пропаганду лова при Одељењу за врховни шумарски надзор Министарства шума и рудника. — 189) Додељивање суперконтингента шпирита ољопривредним фабрикама шпирита. — 190) Поморски органак финансијске контроле М. Ч. — 15 у Брни надлежан за рад по царинским спроводницама.

Бр. 90.-XXVI, од 22. априла 1939. год.: 191) Уредба о изградњи нових и проширењу постојећих аутоматских телефонских централа и мрежа, међуградских телефонских линија, телеграфских уређаја и зграда за поштанске, телеграфске и телефонске потребе. — 192) Уредба о допуни Уредбе о доказу спреме за обављање угоститељских радња. — 193) Правилник о изменама и допунама у Правилнику за извршења Закона о државној трошарини од 9. јула 1930. бр. 50602/III и свих његових каснијих измена. — 194) Измене Уредбе о примању у службу и распореду звања службеника Финансијске контроле бр. 76660/III од 10. септембра 1932. године. — 195) Правилник о надзору над парним котловима бродова поморске пловидбе. — 196) Допуна Правилника о наплати улазнице у државне музеје. — 197) Упут за извођење Уредбе о заштити од ваздушних напада. — 198) Правила о полагању стручног државног испита за сталне учитеље вере — вероучитеље грађанских школа. — 199) Одређивање купалишних зона на острву Крку. — 200) Укидање и отварање путног прелаза на пружи Огулин—Сплит. —

Бр. 94.-XXVII, од 27. априла 1939. год.: 201) Уредба о допуни и измени Уредбе од 10. јула 1936. год. Г. ж. бр. 11690/36. о трасирању и грађењу нових жељезничких пруга и њиховом начину финансирања. — 202) Уредба о фонду народне одбране. — 203) Упутства за извршење одредаба Финансијског закона за 1939/40. годину о смањивању дугова Водних задруга. — 204) Измене Уредбе о организацију Министарства саобраћаја и саобраћајне службе од 30 марта 1927. године. — 205) Телефонски саобраћај. — 206) Исправка измена и допуна Правилника о начину наплате заједничких бановинских трошарина бр. 29922 од 28. марта 1939. године.

Бр. 96.-XXVIII, од 29. априла 1939. год.: 207) Указ о отварању Посланства Краљевине Југославије у Риги. — 208) Указ о отварању Посланства Краљевине Југославије у Берну. — 209) Уредба о таксеним олакшицама при конверзији постојећих новчаних дугова. 210) Уредба о туристичким водичима. — 211) Правила о дипломском испиту за учитељице школа и течајева за домаћице.

Бр. 98.-XXIX, од 2. маја 1939. год.: 212) Правилник о заштити од ваздушних напада. — 213) Правилник о давању извештаја и мишљења по чл. 11 и 12 Уредбе о запослењу страних држављана у погледу запослења јахача (џокеја) и тренера тркачких коња, и о оспособљавању домаћих лица за јахаче и тренере. — 214) Нова аутентична тумачења Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. — 215) Наплата специјалних такса за уверење Завода за унапређење спољне трговине. — 216) Објашњење о надлежности за доношење решења о повраћају заједничких бановинских трошарина.

Бр. 100.-XXX, од 4. маја 1939. год.: 217) Уредба са законском снагом о преносу имовине верозаконских заклада католичке цркве у власништво и управу католичке цркве. — 218) Објашњење појма јавноправности службовног односа из чл. 1 ст. 2 Уредбе са законском снагом о легитимацијама (пословним књижицама) радника и намештеника М. с. бр. 276 од 24. марта 1938. год. — 219) Измена у Правилнику за полагање државних стручних испита у рударском ресору Министарства шума и рудника („Службене новине“ бр. 182/1—III од 13. августа 1937. год.). — 220) Образовање новог села — Ново Тепање. — 221) Међународна конвенција о теретним линијама — Примена на Француску Индо-Кину. — 222) Светска поштанска конвенција—ратификација Бразилије. — 223) Међународна конвенција о сузбијању прављења лажног новца — ратификација Румуније. — 224) Примена чланова 10 и 11 Међународне конвенције за упрошћење царинских формалности — Измена листе објављене у бр. 66.-XXI „Службених новина“ од 24. марта 1938. године. — 225) Нове телефонске релације са иностранством.

Бр. 102.-XXXI, од 8. маја 1939. год.: 226) Уредба са законском снагом о помоћним летовалиштима. — 227) Уредба о измени и допунама Уредбе о ратним инвалидима и осталим жртвама рата, М. с. бр. 1131 од 1. децембра 1938. год. — 228) Уредба о изменама и допунама Уредбе о класификацији угоститељских радња и максимирању цена у тим радњама од 7. јула 1938. II бр. 26041/Т. — 229) Измена и допуна Правилника о катастарском премењавању (III део). — 230) Наредба за наплате по т. бр. 11 § 5 Уредбе о Народном санитетском фонду. — 231) Наредба за наплату прихода по § 5 т. 8 Уредбе о Народном санитетском фонду у болницама државним, приватним, бановинским и др. — 232) Прерада грчког грођа у безтрошаринску ракију. — 234) Промена имена појединих места у Дравској бановини. — 233) Телефонски саобраћај.

Бр. 103.-XXXII, од 9. маја 1939. год.: 235) Указ о промени имена општине Шајкашки Свети Иван у: „Шајкаш“. — 236) Правилник за извршење Уредбе о ратним инвалидима и осталим жртвама рата. — 236) Допуна Правилника о Мелиорационом фонду. — 238) Преглед државних расхода и прихода за месец март 1939. и за период април 1938.—март 1939. године, по буџету за 1938/39. годину. — 239) Уговоре о закупу треба закључивати за годину дана, а не уносити одредбу о прећутном продужењу. — 240) Проширење делокруга рада Царинарнице I реда у Бездану. — 241) Конвенција за изједначење извесних правила о међународном промету ваздухом — Приступ Њуфаундланда.

НОВЕ КЊИГЕ

Слободан Јовановић: Амерички федерализам. Библиотека Политика и друштво. Издање Издавачке задруге Политика и друштво с. о. ј. свеска 26. Београд, 1939. стр. 40.

Проф. Живојин М. Перић: Нерешљиви проблеми у области права. Прештампано из „Прегледа“. Сарајево, 1939. стр. 12.

Др. Милан Бартош: Криза међународног приватног права (*La Crise du Droit International privé*) Библиотека Југословенског удружења за међународно право, свеска XXX. Београд, 1939. стр. 10.

Др. Мирослав Муха: Чињенична утврђења и правна оцјена (чињенична и правна питања). Посебни отисак из Правосуђа бр. 9.—12. за 1938. год., Панчево, 1938. стр. 30 (латиницом).

Владимир Тимошкин: Нужна одбрана. Сарајево, 1939. Издање пишчево. Стр. 66 (латиницом).

Пол столетја Друштва „Правник“. Споминска књига. Уредио Др. Рудолф Сајовиц. Друштво „Правник“ в Љубљани. 1939. стр. 208 (латиницом).

Amedeo Giannini: Le Costituzioni degli Stati del Vicino Oriente. Afghanistan, Egitto, Higiiaz, Iraq, Libano e Siria, Palestina, Persia, Transgiordania, Turchia. Pubblicazioni dell' Istituto per L'Oriente. Roma, 1931. p. p. 464.

Randův Jubilejní památník. K stému výročí narození Antonína Randy, vydala Právnická fakulta University Karlovy. Redigoval Dr. Jan Krčmar. V Praze, 1934: str. 491.

Власник и издавач „Б р а н и ч а“ је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник Владимир Св. Симић адвокат

За Штампарију „Светлост“ М. Вајзер, Адмирала Гепрата 103 — Београд.

